

**U c h w a ł a Nr XLI/330/2009
Rady Gminy C z a r n a**

z dnia 26 lutego 2009 roku

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Czarna.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym / t.j. Dz.U. z 2001 roku Nr 142 ,poz.1591 z późn.zmn./
Rada Gminy w Czarnej uchwała , co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się **Plan Odnowy Miejscowości Czarna** w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zastępca Przewodniczącego
Rady Gminy
Józef Kuroś

U c h w a ł a Nr XL / 318/2009

Rady Gminy C z a r n a

z dnia 9 lutego 2009 roku

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna.

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym / tj. Dz.U.z 2001 roku Nr 142,poz,1591 z późnzm./, w związku z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej / tj. Dz.U. z 2008 roku Nr 115 poz.728 z póź.zmn./ - **Rada Gminy w Czarnej uchwała co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Janusz Cieśla
Janusz Cieśla

AGENCJA WSPIERANIA
INICJATYW LOKALNYCH S.A.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Grudzień 2008

Opracowanie:
Agencja Wspierania Inicjatyw Lokalnych S.A.
ul. Polska 14
60 – 595 Poznań

Spis treści:

1. Procedura tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	3
1.1. Dokumenty regulujące zagadnienia z zakresu polityki społecznej w Polsce.....	3
1.2. Zgodność Strategii z regionalnymi i lokalnymi dokumentami programowymi..	11
2. Charakterystyka Gminy Czarna.....	15
3. Diagnoza obecnej sytuacji Gminy Czarna	20
3.1. Struktura demograficzna	20
3.2. Gospodarka i rolnictwo	24
3.3. Sytuacja na rynku pracy.....	28
3.4. Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura	33
3.5. Edukacja i sport	37
3.6. Opieka zdrowotna	42
3.7. Kultura.....	43
3.8. Bezpieczeństwo publiczne	48
3.9. Transport i komunikacja	51
3.10. Charakterystyka grup społecznie wrażliwych.....	55
3.10.1. Bezrobotni	59
3.10.2. Niepełnosprawni.....	59
3.10.3. Długotrwale lub ciężko chorzy	60
3.10.4. Bezradne rodziny	60
3.10.5. Osoby żyjące w ubóstwie	61
3.10.6. Osoby uzależnione od alkoholu.....	61
3.11. Pomoc społeczna.....	63
4. Analiza SWOT	67
5. Cele strategiczne i szczegółowe strategii.....	70

6. System zarządzania realizacją strategii	80
7. Podsumowanie, informacja, promocja strategii.....	81
7.1. Podmioty uczestniczące w realizacji strategii.....	81
7.2. Źródła finansowania strategii	82

1. Procedura tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1.1. Dokumenty regulujące zagadnienia z zakresu polityki społecznej w Polsce

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej mówiącego, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. W założeniu dokument ten ma stanowić kompleksowy program działań podejmowanych przez samorząd gminy w celu poprawy warunków życia społeczności lokalnej poprzez poprawę warunków pracy, wzrost zatrudnienia, sprzyjanie równości szans i rozwój opieki społecznej. Regulacje zawarte w gminnej strategii są również wypadkową wytycznych zawartych w innych aktach prawnych o charakterze ponadlokalnym, w tym przede wszystkim w:

- Narodowej Strategii Spójności,
- Strategii Polityki Społecznej na lata 2007-2013,
- Narodowej Strategii Integracji Społecznej,
- Krajowej Strategii Zatrudnienia 2007-2013,
- Krajowym Planie Działania na Rzecz Integracji Społecznej 2006-2008,
- Strategii Lizbońskiej,
- Europejskiej Strategii Zatrudnienia,
- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

- Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Najważniejsze założenia dokumentów strategicznych przedstawiono poniżej.

Narodowa Strategia Spójności

Wśród wyzwań stojących przed Polską w perspektywie średniookresowej wskazano na konieczność prowadzenia aktywnej polityki w zakresie wspierania tworzenia i funkcjonowania rodzin zwłaszcza w zakresie wychowania i edukacji. Polityka społeczna powinna również wspierać politykę zatrudnienia w tych obszarach, gdzie pierwszym krokiem do odzyskania pracy jest integracja i aktywizacja społeczna. Działania z obszaru integracji społecznej wymagają mobilizacji wszystkich środowisk i partnerów. W szczególności istotna jest aktywizacja środowisk lokalnych, która prowadzi do kształtowania się właściwych motywacji, postaw i zachowań społecznych. Jednym z celów polityki spójności w Polsce wspierającej wzrost gospodarczy i zatrudnienie jest „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej”. Odzwierciedlając cele Strategii Lizbońskiej, w najbliższych latach prowadzone będą działania mające na celu wzmocnienie spójności społecznej. Podstawowym elementem realizacji jest odpowiednia zdolność do reagowania na potrzeby społeczne oraz niwelowanie czynników przyczyniających się do pogłębiania różnic, w konsekwencji powodujących bierność zawodową, ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Integracja społeczna oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu będzie następować przede wszystkim poprzez zapewnienie dostępu do edukacji i szkolenia zawodowego. Towarzyszyć temu będzie świadczenie niezbędnych usług społecznych wspierających dostęp do zatrudnienia osób najdalej

odsuniętych od rynku pracy oraz usług przyczyniających się do zwalczania ubóstwa, a także promowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia.

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013

Celami Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Dla zdefiniowania podstawowych kierunków polityki społecznej przyjęto siedem priorytetów działań:

1. Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci,
2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej,
3. Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych,
4. Budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym,
5. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych,
6. Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych,
7. Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Jak wskazano w dokumencie realizacja zadań z tego zakresu wymaga współdziałania wszystkich instytucji zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym i lokalnym. Komplementarność przedsięwzięć podejmowanych przez różne podmioty wymaga opracowania planów strategicznych, wyznaczających cele na różnych poziomach przestrzennych.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Dokument ten zawiera szczegółową diagnozę obecnej sytuacji społecznej w Polsce pod kątem czynników wpływających na zjawisko wykluczenia społecznego. Strategia określa także działania, które będą podjęte do 2010 r. w celu jego ograniczenia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Priorytety zawarte w Narodowej Strategii Integracji Społecznej w zakresie prawa do edukacji:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

Priorytety dotyczące realizacji prawa do zabezpieczenia socjalnego:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego tak, aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach Unii Europejskiej.

Działania w zakresie realizacji prawa do pracy:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych
- zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

Priorytety dotyczące prawa do ochrony zdrowia:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programem zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji innych praw społecznych Narodowa Strategia Integracji Społecznej wskazuje na następujące cele:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowa Strategia Zatrudnienia 2007-2013

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Polski pozwala stwierdzić, że problemy w polityce społecznej związane są nierozzerwalnie z warunkami panującymi na lokalnym rynku pracy. Z tego względu podejmowane działania w zakresie pomocy społecznej i doraźnej poprawy warunków życia muszą być uzupełniane przedsięwzięciami z zakresu aktywnego wspierania rynku pracy jako sposobów na ograniczenie przyczyn złej sytuacji wielu środowisk. Osiągnięcie wyznaczonych w opisywanym dokumencie celów – wzrostu zatrudnienia, ograniczenia bezrobocia i podniesienia jakości zatrudnienia – jest uzależnione od podejmowanych na wszystkich szczeblach przedsięwzięć w wymienionych priorytetach:

- Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności,
- Rozwój kształcenia ustawicznego i poprawa jakości edukacji,
- Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynku pracy,
- Aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Doskonalenie instytucjonalnej obsługi rynku pracy,
- Niwelowanie różnic regionalnych oraz przeciwdziałanie praktykom dyskryminacyjnym na rynku pracy,
- Prowadzenie efektywnej polityki migracyjnej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych na poziomie gminy również musi uwzględniać powyższe zagadnienia oraz wskazywać konkretne możliwości przeciwdziałania negatywnym zjawiskom w tym zakresie.

Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej 2006-2008

Priorytety określone w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej odzwierciedlają te obszary życia społecznego, które - jak wynika z diagnozy - wymagają szczególnego wsparcia. Są to obszar polityki rodzinnej i rynku pracy, ze szczególną uwagą skierowaną na osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne oraz osoby o niskich kwalifikacjach. Poprzez wdrażanie rozwiązań, które pomogą przezwyciężyć różnego typu bariery stanowiące przeszkodę w podejmowaniu pracy i godzeniu jej z życiem osobistym przyczyni się do lepszego wykorzystania zasobów pracy. Bardzo ważną kwestią, na którą zwrócono uwagę jest konieczność powstawania zróżnicowanych form lokalnej i ponadlokalnej aktywności obywatelskiej, opierającym się na dialogu i współpracy, promującym działalność organizacji pozarządowych i dążącym do jak najszerszego ich udziału w życiu społecznym.

Strategia Lizbońska

Strategia Lizbońska to dokument, który został przyjęty przez Radę Europejską w marcu 2000 roku w Lizbonie. Obecnie jest najważniejszym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Koncentruje się na modernizacji europejskiego modelu socjalnego, inwestowaniu w ludzi oraz zwalczaniu wykluczenia społecznego. Konkretyzacja dokumentu w obszarze integracji społecznej – Cele Nicejskie obejmuje cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najślabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów (organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego).

Europejska Strategia Zatrudnienia

Europejska Strategia Zatrudnienia to zbiór naczelných zasad i priorytetów ukierunkowujących działania Unii Europejskiej na określone cele w zakresie polityki zatrudnienia.

Powstanie Europejskiej Strategii Zatrudnienia ma swoje uzasadnienie w 15 milionowym bezrobociu w 1997 r., wzroście gospodarczym nie powodującym zwiększenia zatrudnienia oraz postępującej marginalizacji społecznej osób bezrobotnych. Została oparta na czterech filarach:

- **Zatrudnialność** - w ramach tego filaru wprowadzono doradztwo zawodowe, ustawiczne kształcenie bezrobotnych, organizowanie kursów podnoszących lub zmieniających ich kwalifikacje tak, aby mieli oni szansę powrotu na rynek pracy.
- **Przedsiębiorczość** - zainicjowano zmiany w zasadach zakładania działalności gospodarczej, aby dać obywatelom UE swobodę działania i zwiększyć szansę na powstawanie nowych miejsc pracy
- **Zdolność adaptacyjna pracowników i pracodawców** - filar ten ma na celu propagowanie elastycznych form zatrudnienia, nowoczesnych form zarządzania organizacją, przeprowadzanie szkoleń pracowników w celu podniesienia ich zdolności adaptacyjnych do zmieniającej się sytuacji rynkowej
- **Równość szans** - dążenie do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz zrównanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy. W obrębie tego filaru postulowano również konieczność przeprowadzania prób pogodzenia życia zawodowego z życiem rodzinnym

Decyzją Rady w 2003 r. nowymi głównymi celami w ramach polityki zatrudnienia UE stały się:

1. Pełne zatrudnienie
2. Poprawa jakości i produktywności pracy
3. Wzmocnienie spójności społecznej i integracji.

Przyjęto również 10 szczegółowych wytycznych, które miały ukierunkować państwa członkowskie na realizację głównych celów:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

1. Aktywne i prewencyjne działanie na rzecz bezrobotnych i biernych zawodowo
2. Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość
3. Promocja adaptacyjności i mobilności na rynku pracy
4. Promocja rozwoju kapitału ludzkiego i kształcenia ustawicznego
5. Wzrost podaży pracy i promowanie "aktywnego starzenia się"
6. Polityka równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy
7. Wspieranie integracji i zwalczanie dyskryminacji osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy
8. Rozwijanie finansowych zachęt do podjęcia pracy
9. Ograniczenie szarej strefy zatrudnienia
10. Zmniejszenie regionalnych różnicowań w zatrudnieniu.

1.2. Zgodność Strategii z regionalnymi i lokalnymi dokumentami programowymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna jest dokumentem komplementarnym z innymi programami strategicznymi przyjętymi dla terenu województwa podkarpackiego, powiatu dębickiego i samej Gminy Czarna. Jej zapisy stanowią uszczegółowienie celów wskazanych na poziomie wyznaczania ogólnego spektrum działań na polu kształtowania rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru. Przy opracowywaniu niniejszego dokumentu wzięto pod uwagę regulacje zawarte w poniżej scharakteryzowanych dokumentach programowych.

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020

20 października 2006 r. Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął Strategię rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020.

Strategia jest kluczowym dokumentem programowania rozwoju województwa do roku 2020. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 wyznacza cele i działania, służące podnoszeniu konkurencyjności regionu oraz przełamywaniu istniejących jeszcze strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych. Są to wyzwania, którym województwo podkarpackie musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji, liberalizacji i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

Celem strategicznym jest „podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”.

Ramy Strategii wyznacza 8 głównych obszarów strategicznych, tj.:

- Gospodarka regionu
- Infrastruktura techniczna
- Obszary wiejskie i rolnictwo

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

- Ochrona środowiska
- Kapitał społeczny
- Współpraca międzynarodowa
- Zabezpieczenie społeczne.

Obszary te, jako kluczowe dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu, określone zostały na podstawie wniosków wynikających z aktualnej diagnozy społeczno-gospodarczej regionu oraz analizy zachodzących procesów zmian w różnych sferach aktywności województwa.

Układ każdego z obszarów strategicznych zawiera nadrzędny cel strategiczny, priorytety rozwoju oraz kierunki działań.

Strategia na lata 2007-2020 wyznacza kierunki polityki regionalnej dla różnych poziomów administracji samorządowej oraz partnerów społecznych i gospodarczych, którzy sięgać będą po ten dokument w poszukiwaniu konkretnych i precyzyjnych zapisów pomocnych w procesie decyzyjnym, dotyczącym przede wszystkim wykorzystania finansowych środków publicznych.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czarna na lata 2004-2013

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem planistycznym obejmującym przedsięwzięcia i programy inwestycyjne, które realizowane będą na obszarze gminy Czarna, w latach 2004 – 2013. Czas realizacji obejmujący lata 2004 – 2013 i dostosowany jest do okresów planowania obowiązujących w Unii Europejskiej.

Planowane, w planowaniu długookresowym projekty wynikają z analizy uzbrojenia infrastrukturalnego gminy, jej potencjału oraz rysujących się możliwości. W planowaniu wzięto pod uwagę przeszkody i ograniczenia, mocne i słabe strony gminy, szanse i zagrożenia.

Plan ukierunkowany jest na rozwój gminy i jej terenów, które winny wyzwoić przyspieszenie rozwoju polskiej wsi i rolnictwa. Winien on również stworzyć warunki do wzrostu aktywizacji zawodowej mieszkańców i powstawania alternatywnych źródeł dochodu dla gospodarstw wiejskich. Plan ukierunkowany jest także na

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

zapobieżeniu marginalizacji części obszarów wiejskich po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

W Planie Rozwoju Lokalnego przyjęto projekty i zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze z uwzględnieniem:

- zmiany w strukturze gospodarczej obszaru gminy,
- zmiany w sposobie użytkowania terenu poprzez stworzenie warunków do powstawania nowych zakładów produkcyjnych,
- rozwój systemu komunikacji i infrastruktury drogowej,
- poprawę stanu środowiska naturalnego.

Strategia Rozwoju Gminy Czarna na lata 2000 – 2010

Strategia Rozwoju Gminy Czarna określa cele programowe na lata 2000-2010 oraz wyznacza działania strategiczne zmierzające do osiągnięcia wyższego poziomu życia mieszkańców Gminy.

Strategia rozwoju Gminy Czarna określa cele programowe oraz działania zmierzające do realizacji celu strategicznego: rozwój Gminy Czarna - wyznacznikiem osiągnięcia wyższego poziomu życia jej mieszkańców

Rozwój Gminy skoncentrowany winien być wokół trzech zasadniczych obszarów działania zmierzających do realizacji celu strategicznego:

- rozwój przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu,
- rozwój produktu turystycznego,
- rozwój infrastruktury technicznej.

Są to najważniejsze obszary problemowe do rozwiązania przez władze Gminy w latach 2000-2010, które winny prowadzić do:

- zmniejszenia bezrobocia w tym bezrobocia agrarnego,
- poprawy warunków życia mieszkańców Gminy,
- rozwiązania problemów infrastrukturalnych obszarów wiejskich,
- rozwiązania problemów rolnictwa i przystosowanie go do wymagań Unii Europejskiej poprzez podniesienie jego efektywności.

Gminny System Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Społecznych

Zgodnie z art. 4 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gmin. Ustawa wymienia zadania, których realizacja powinna być prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez radę gminy.

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów zakazujących reklamy, promocji napojów alkoholowych poza dozwoloną przez przepisy prawa oraz w związku z zakazem sprzedaży, podawania napojów alkoholowych osobom małoletnim, nietrzeźwym, jak również na kredyt lub pod zastaw.
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

2. Charakterystyka Gminy Czarna

Gmina Czarna to gmina wiejska w województwie podkarpackim, w powiecie dębickim. Przed 1945 rokiem teren obecnej Gminy Czarna należał do województwa krakowskiego, po zakończeniu II wojny światowej weszła w skład nowo utworzonego województwa rzeszowskiego. W latach 1975-1998 gmina administracyjnie należała do województwa tarnowskiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Czarna. Według danych za rok 2007, gmina liczy 12.601 mieszkańców oraz zajmuje powierzchnię 14.704ha. W jej skład wchodzi 14 sołectw: Borowa, Chotowa, Czarna, Głowaczowa, Golemki, Grabiny, Jażwiny, Podlesie, Przeręty Bór, Przyborów, Róża, Stara Jastrząbka, Stary Jawornik i Żdźary.

36% powierzchni gminy (południowa i zachodnia część) zajmują lasy i są one chlubą tego terenu. Wśród nich znajdują się rezerваты przyrody: w Głowaczowej „Rezerwat Torfy”, w miejscowości Stary Jawornik – rezerwat „Stary Jawornik”, gdzie ochronie podlega roślinność torfowisk położonych wśród leśnych wydm. Osobliwością torfowisk jest owadożerna rośiczka okrągłolistna. W lasach występują stawy, naturalne siedlisko ptactwa wodno-błotnego. Na południowym pograniczu gminy projektowany jest następny rezerwat przyrody. W miejscowości Żdźary jest aleja dębowa – pomnik przyrody. Wśród okazów drzew – 600-letni dąb o obwodzie 680cm.

Wśród lasów sosnowych, w miejscowości Chotowa położony jest ośrodek wypoczynkowy ze sztucznym zalewem o powierzchni 6 ha, w którym oprócz kąpeli można korzystać z kajaków i rowerów wodnych. W sezonie letnim organizowane są tu kolonie letnie, wczasy (komfortowe i estetycznie urządzone domki kempingowe). Teren gminy obfituje w dużą ilość dróg i ścieżek leśnych – idealnych do organizowania wycieczek pieszych i rowerowych.

Czarna jest gminą typowo rolniczą specjalizującą się w uprawie ziemniaka sadzeniaka i ziemniaka jadalnego.

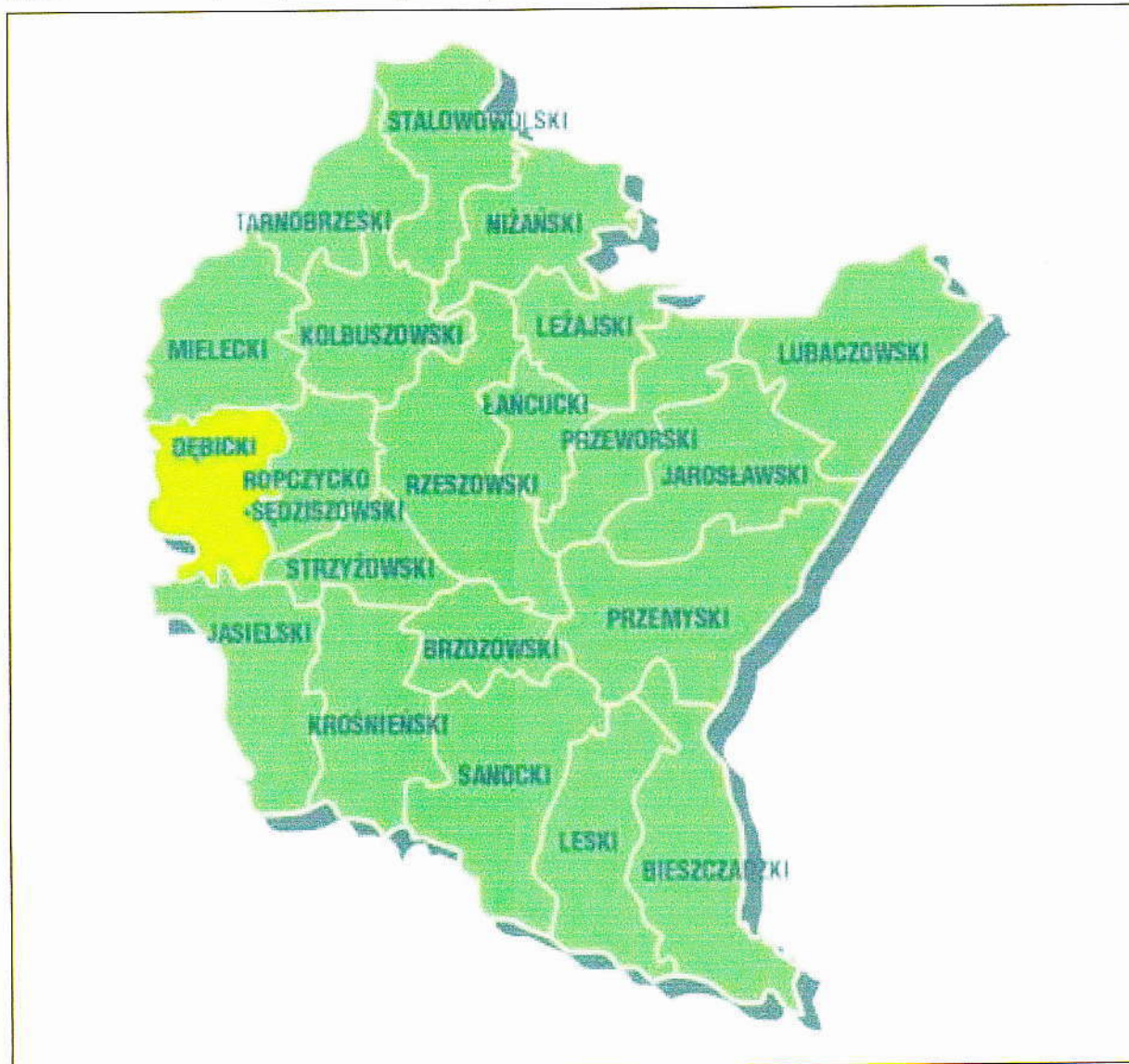
Wszystkie miejscowości gminy są zgazyfikowane, prawie w każdym domu znajduje się telefon. Gmina może się poszczycić doskonałą bazą oświatową - nowe szkoły, nowe sale gimnastyczne. Przebiega przez nią linia kolejowa Kraków-

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Przemyśl. W bliskim sąsiedztwie gminy (3km na południe od Żdźzar) przebiega droga krajowa nr 4 łącząca Niemcy z Ukrainą.

Gmina Czarna położona w zachodniej części województwa podkarpackiego, jest najbardziej na zachód wysuniętą gminą powiatu dębickiego. Położenie gminy zostało zaprezentowane na następujących mapach.

Mapa 1. Powiat Dębicki, do którego należy Gmina Czarna na tle Województwa Podkarpackiego

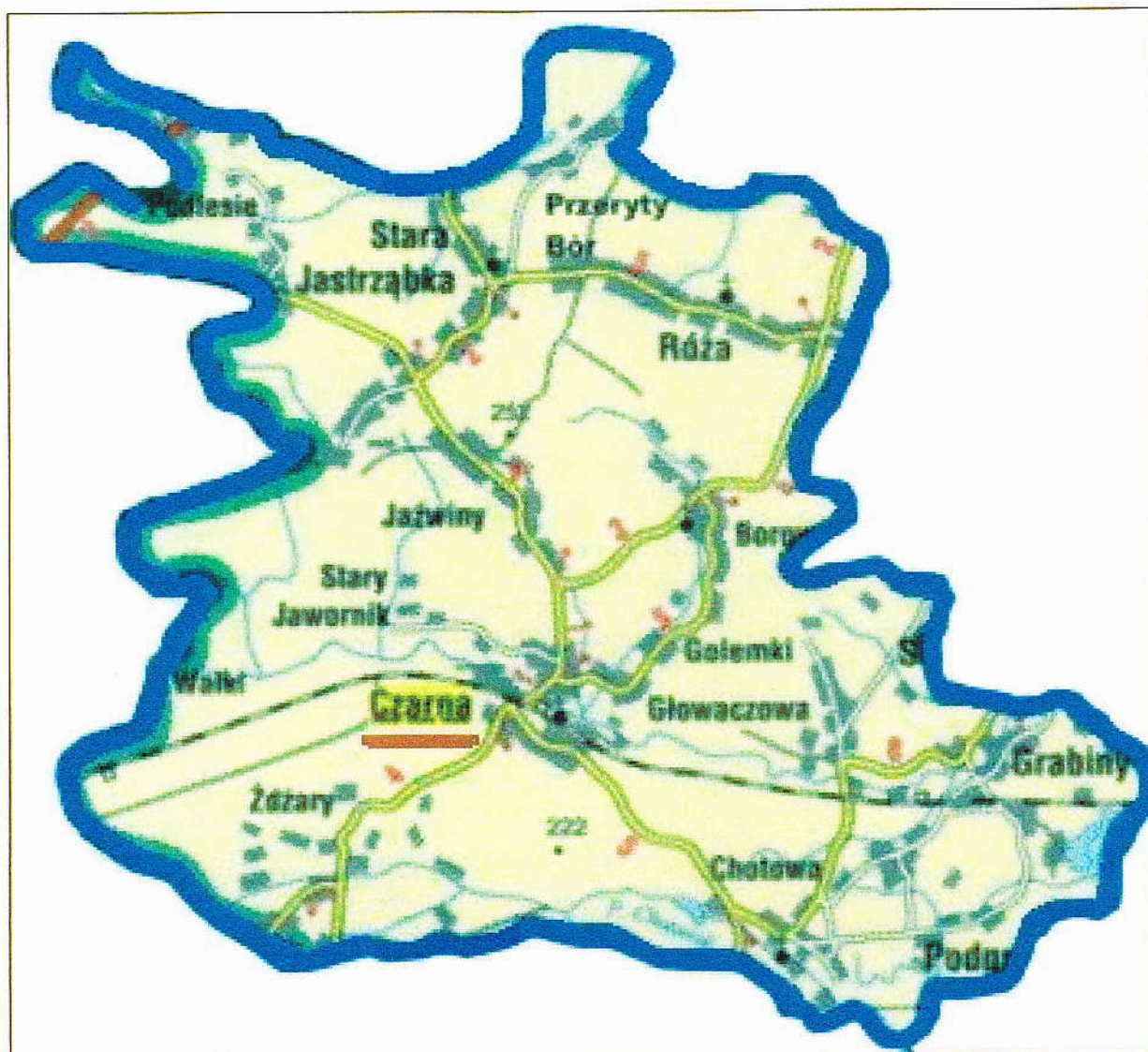
Źródło: www.osrodkirehabilitacyjne.pl

Mapa 2. Położenie Gminy Czarna na tle Powiatu Dębickiego

Źródło: www.gminy.pl

Mapa 3. Gmina Czarna

Źródło: www.powiatdebicki.pl

Położenie geologiczne

Gmina Czarna leży w południowej części Kotliny Sandomierskiej, na pograniczu dwóch mezoregionów – Płaskowyżu Tarnowskiego i Rynny Podkarpackiej. Północną część Gminy, zaliczaną do Płaskowyżu, przecina granica jego dwóch regionów tj. Wysoczyzny Tarnowskiej i Doliny Wisłoki.

Wysoczyzna Tarnowska jest wykształconą formą geomorfologiczną o powierzchni pochylonej w kierunku południowo-wschodnim, ograniczoną krawędzią Doliny Wisłoki. Wysoczyzna w obrębie miejscowości Czarna stanowi zwarty płaskowyż (wierzchowinę) na zdegradowanych osadach miocenijskich, okrytych osadami zlodowacenia krakowskiego o spłaszczonych nierównych powierzchniach, poprzecinanych południkowymi dolinami dopływów rzek Czarna i Breń. Licznie występują tu wydmy piaszczyste, tworzące wzniesienia paraboliczne – asymetryczne, najczęściej zalesione. Wysokość wydm waha się od 5 do 10 m, wyjątkowo więcej. Wysokość bezwzględna w obrębie Wysoczyzny wynosi 250 m w północno-zachodniej i środkowej części Gminy, a spadki terenu nie przekraczają 15%.

Klimat

Pod względem klimatycznym obszar Gminy znajduje się w zasięgu klimatu typu podgórskich nizin i kotlin. Charakterystyczne wartości elementów klimatycznych dla tego terenu:

- roczna średnia temperatura powietrza w °C: 8,0
- liczba dni z temperaturą niższą od 0°C : 107,1
- liczba dni z temperaturą minimalną -10°C: 23,6
- liczba dni z temperaturą maksymalną 25°C: 38,7
- roczna średnia wilgotność w %: 84
- liczba dni z mgłą: 56,6
- suma opadów w roku w mm: 677,2
- liczba dni z pokrywą śnieżną: 59,0

Podsumowując wyżej przedstawione dane, warunki klimatyczne Gminy Czarna są korzystne dla gospodarczych poczynań w rolnictwie. Świadczy o tym długi okres wegetacyjny z dostateczną ilością opadów oraz ciepłe lata.

3. Diagnoza obecnej sytuacji Gminy Czarna

3.1. Struktura demograficzna

Według danych GUS za rok 2007 Gminę Czarna zamieszkuje 12.601 osób, w tym 6.246 mężczyzn (49,5%) oraz 6.355 kobiet (50,5%). Jest to stan ludności wg miejsca zameldowania. Jednak wg faktycznego miejsca zamieszkania Gminę Czarna zamieszkuje 12.552 osób.

Charakterystyka zmian liczby ludności na przełomie ostatnich lat została zaprezentowana w następującej tabeli i wykresie.

Tabela 1.

Liczba ludności	rok 2003	rok 2005	rok 2007
Ogółem	12.430	12.510	12.601
Mężczyźni	6.168	6.199	6.246
Kobiety	6.262	6.311	6.355

Źródło: GUS (dane za lata 2003-2007)

Wykres 1.

Źródło: GUS (dane za lata 2003-2007)

Na terenie gminy zauważa się stały przyrost liczby ludności. Jeszcze w roku 2005 było ich o prawie 100 osób mniej, a w roku 2003 o prawie 200 osób mniej. Jest to pozytywna tendencja i coraz rzadziej spotykana na terenie kraju.

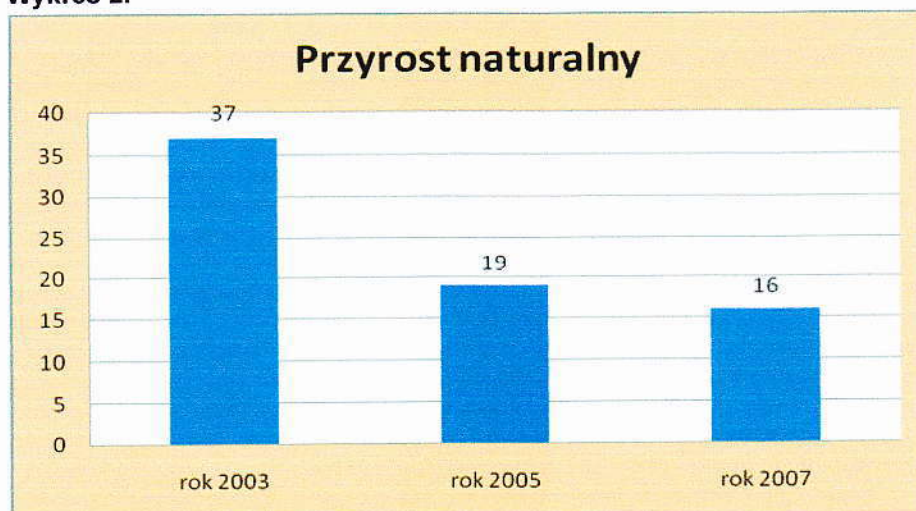
Na terenie gminy występuje dodatni przyrost naturalny. Jednak tendencja jest malejąca. W roku 2003 przyrost naturalny wynosił +37. Dane GUS za rok 2007 informują, że przyrost naturalny wynosi +16 osób. Szczegóły dotyczące przyrostu naturalnego na terenie gminy zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2.

Rok	2003	2005	2007
Urodzenia			
Ogółem	138	124	120
Mężczyźni	74	57	55
Kobiety	64	67	65
Zgony			
Ogółem	101	105	104
Mężczyźni	58	57	48
Kobiety	43	48	56
Przyrost naturalny			
Ogółem	37	19	16
Mężczyźni	16	0	7
Kobiety	21	19	9

Źródło: GUS (dane za lata 2003-2007)

Wykres 2.

Źródło: GUS (dane za lata 2003-2007)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

W strukturze demograficznej największą część społeczeństwa stanowią osoby w wieku produkcyjnym, którzy stanowią prawie 62% ogółu społeczeństwa. Z kolei w wieku przedprodukcyjnym jest 23,4% osób, natomiast w wieku poprodukcyjnym 14,5% ludności.

Tabela 3.

Ludność wg grup produkcyjnych		
Ogółem	12 552	100,0%
Mężczyźni	6 217	49,5%
Kobiety	6 335	50,5%
W wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)		
Ogółem	2 938	23,4%
Mężczyźni	1 524	12,1%
Kobiety	1 414	11,3%
W wieku produkcyjnym		
Ogółem	7 796	62,1%
Mężczyźni	4 087	32,6%
Kobiety	3 709	29,5%
W wieku poprodukcyjnym		
Ogółem	1 818	14,5%
Mężczyźni	606	4,8%
Kobiety	1 212	9,7%

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Analiza grup produkcyjnych na przełomie lat wykazuje tendencje starzenia społeczeństwa. Spada odsetek ludzi młodych. W 2003 roku było ich 26,6%, natomiast obecnie jest ich już tylko 23,4%. Z kolei osób w wieku produkcyjnym przybywa. Obecnie jest ich 62,1%, a w roku 2003 było ich tylko 58,6%. Z kolei odsetek osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na stałym poziomie i obecnie wynosi 14,5%.

Tabela 4. Grupy produkcyjne - tendencje

Liczba ludności	rok 2003	rok 2005	rok 2007
Wiek przedprodukcyjny	26,6%	25,0%	23,4%
Wiek produkcyjny	58,6%	60,4%	62,1%
Wiek poprodukcyjny	14,8%	14,6%	14,5%

Źródło: GUS (dane za lata 2003-2007)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Saldo migracji przyjmuje także wartości dodatnie. W roku 2007 wyniosło +25, w roku 2005 +9, a w roku 2003 +28. Jest to pozytywny wskaźnik biorąc pod uwagę wyjazdy za granicę ludności w celach zarobkowych.

Tabela 5.

Wyszczególnienia	Rok		
	2003	2005	2007
Zameldowania	148	85	136
Wymeldowania	120	76	111
Saldo migracji	+28	+9	+25

Źródło: GUS (dane za lata 2003-2007)

Wskaźniki modułu gminnego dla Gminy Czarna zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 6.

Ludność wskaźniki modułu gminnego	
Ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	85
Kobiety na 100 mężczyzn	102
Małżeństwa na 1000 ludności	8
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11
Zgony na 1000 ludności	8,1
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,9

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 85 osób/km², natomiast na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety (współczynnik feminizacji).

3.2. Gospodarka i rolnictwo

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2007 na terenie Gminy Czarna podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON wg sekcji PKD było ogółem 617, z czego 36 w sektorze publicznym oraz 581 w sektorze prywatnym.

W sektorze prywatnym działało 506 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, 5 spółek handlowych, 2 spółdzielnie oraz 21 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Dane na ten temat zostały zaprezentowane w następującej tabeli.

Tabela 7.

Podmioty gospodarcze wg grup PKD	
Ogółem	617
Sektor publiczny	
Podmioty gospodarki narodowej	36
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	33
Sektor prywatny	
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	581
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	506
Spółki handlowe	5
Spółdzielnie	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	21

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Z pośród wszystkich 617 podmiotów gospodarczych najwięcej działa w sektorze handlowym oraz naprawy pojazdów, bo aż 189 jednostek. 103 podmioty działają w branży budowniczej. 65 podmiotów obsługuje nieruchomości, 56 działa w sektorze transportowym, a 55 w sektorze przetwórstwa przemysłowego. Pozostałe sektory na terenie gminy mają mniejsze znaczenie. Szczegółowy podział podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD został zaprezentowany w następującej tabeli.

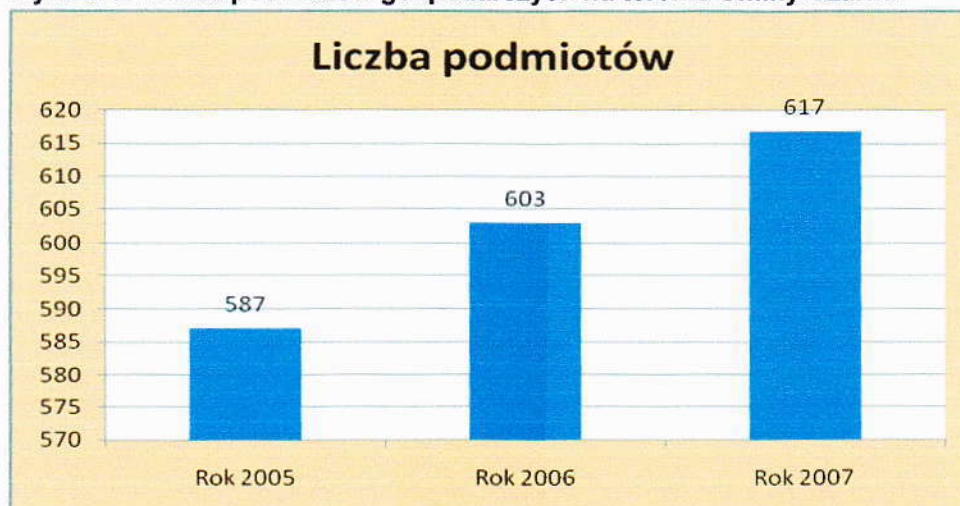
Tabela 8.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sekcji PKD	
Ogółem	617
Sekcja A: Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	20
Sekcja C: Górnictwo	0
Sekcja D: Przetwórstwo przemysłowe	55
Sekcja E: Energia elektryczna, gaz i woda	3
Sekcja F: Budownictwo	103
Sekcja G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	189
Sekcja H: Hotele i restauracje	15
Sekcja I: Transport, gospodarka magazynowa i łączność	56
Sekcja J: Pośrednictwo finansowe	23
Sekcja K: Obsługa nieruchomości	65
Sekcja L: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	13
Sekcja M: Edukacja	35
Sekcja N: Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	5
Sekcja O: Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	35

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Podmiotów gospodarczych z roku na rok przybywa przeciętnie o 15 w skali roku. Jeszcze w roku 2005 było ich 587. W roku 2007 liczba ta wyniosła 617.

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Czarna

Źródło: GUS (dane za lata 2005 - 2007)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Brak jest danych dotyczących wysokości dochodów na terenie Gminy Czarna. Dostępne są natomiast dane dotyczące całego powiatu dębickiego. Przeciętne wynagrodzenie na terenie powiatu wynosi 2.157,68zł. Poziom ten jest więc niewiele niższy niż średnia dla całego województwa podkarpackiego.

Na terenie powiatu dębickiego przeciętne wynagrodzenie jest wyższe w sektorze publicznym, w porównaniu do sektora prywatnego. Ogółem najwyższe wynagrodzenie notuje się w przemyśle i budownictwie, gdzie wynosi prawie 2.400 zł i jest zdecydowanie wyższe od średniej w tym sektorze dla województwa. Z kolei zdecydowanie najniższe wynagrodzenie notuje się w sektorze usług rynkowych i wynosi nieco ponad 1.600zł. Jest zdecydowanie niższe niż na terenie całego województwa. Szczegółowe dane dotyczące przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto na terenie powiatu dębickiego oraz porównanie do województwa podkarpackiego zostało zaprezentowane w następującej tabeli.

Tabela 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

Sektory	Powiat dębicki	Województwo podkarpackie
Ogółem	2 157,58	2179,57
Sektor publiczny	2 242,80	2466,43
Sektor prywatny	2 118,90	1933,90
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybołówstwo	2 152,71	2799,72
Przemysł i budownictwo	2 394,57	2153,72
Usługi rynkowe	1 610,56	1851,89
Usługi nierynkowe	2 280,99	2425,48

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2006)

Rolnictwo

Gmina Czarna jest gminą typowo rolniczą, położoną wśród przepięknych lasów dawnej Puszczy Sandomierskiej i Karpackiej w dolinie rzeki Wisłoki na Wysoczyźnie Tarnowskiej. Powierzchnia lasów stanowi około 36% powierzchni i jest jednym z najważniejszych dóbr naturalnych poza śladowymi ilościami wydobywanej z odwiertów ropy naftowej. Przemysł ściśle związany jest z produkcją rolną, a Zakład Ogrodniczy w Przyborowie to główny producent pomidorów i ogórków szklarniowych na rynek polski oraz na eksport. Powierzchnia użytków rolnych to prawie 56% całej powierzchni gminy, z tego 43% zajmują grunty orne, niecałe 8% łąki, a pastwiska 4,6%.

Tabela 10.

Powierzchnia gruntów gminy		
Powierzchnia użytków rolnych (ha)	8 191	55,7%
Grunty orne (ha)	6 345	43,2%
Sady (ha)	38	0,3%
Łąki (ha)	1 131	7,7%
Pastwiska (ha)	677	4,6%
Lasy i grunty leśne (ha)	5 252	35,7%
Pozostałe grunty i nieużytki (ha)	1 261	8,6%
Całkowita powierzchnia gruntów (ha)	14 704	100%

Źródło: GUS (dane za rok 2005)

3.3. Sytuacja na rynku pracy

Na terenie Gminy Czarna na koniec roku 2007 zarejestrowanych było 733 bezrobotnych, co stanowiło 9,4% osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten jest więc dość wysoki. Można więc stwierdzić, że bezrobocie jest istotnym problemem społecznym na terenie Gminy Czarna. Dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie gminy zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

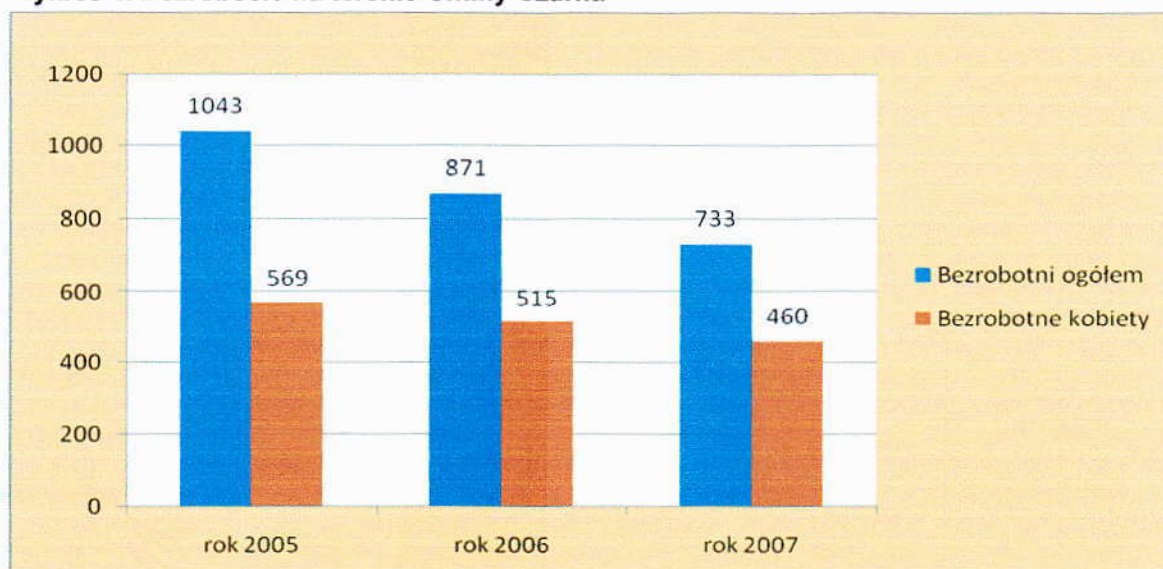
Tabela 11. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Czarna

Bezrobocie			
Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2005	1043	474	569
2006	871	356	515
2007	733	273	460

Źródło: PUP Dębica (dane za lata 2005-2007)

Na terenie gminy zauważalny jest wyraźny spadek bezrobocia. W porównaniu do roku 2005 bezrobotnych jest aż o ponad 300 mniej. Tendencja spadkowa bezrobocia została zaprezentowana na poniższym wykresie.

Wykres 4. Bezrobocie na terenie Gminy Czarna

Źródło: PUP Dębica (dane za lata 2005-2007)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Szczegółowe informacje dotyczące rynku pracy na terenie Gminy Czarna zostały zaprezentowane w tabelach 12 - 18.

W tabeli 12 przedstawiono informacje dotyczące sytuacji bezrobotnych. Większość z nich to osoby, które poprzednio pracowały (548 osób). Osoby wcześniej nie pracujące stanowią mniejszość – 185 osób. 95 bezrobotnych posiada prawo do zasiłku.

Tabela 12.

	Ogółem	Kobiety	Z prawem do zasiłku
Osoby poprzednio pracujące	548	342	90
w tym: zwolnione z przyczyn zakładu pracy	11	11	1
Dotychczas nie pracujące	185	118	5
Ogółem	733	460	95

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2007)

Na terenie gminy brak jest cudzoziemców zarejestrowanych jako bezrobotni. 38 osób to osoby, którzy ukończyli naukę w ciągu ostatnich 12 miesięcy. 31 bezrobotnych posiada gospodarstwa rolne.

Tabela 13.

Kategorie bezrobotnych	Ogółem	Kobiety	Z prawem do zasiłku
Zamieszkali na wsi	733	460	95
w tym: posiadający gospodarstwo rolne	31	24	7
Do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	38	28	0
Cudzoziemcy	0	0	0
Ogółem	733	460	95

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2007)

W tabeli 14 przedstawiono charakterystykę bezrobocia wg sytuacji na rynku pracy. Aż 461 osób, w tym 303 kobiety, jest długotrwale bezrobotnych. 182 osoby to ludzie młodzi w wieku poniżej 25 lat. Z kolei 156 bezrobotnych nie posiada kwalifikacji zawodowych.

Tabela 14.

Sytuacja na rynku pracy	Ogółem	Kobiety	Z prawem do zasiłku
Do 25 roku życia	182	107	11
Które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku	6	4	0
Długotrwale bezrobotne	461	303	0
Powyżej 50 roku życia	79	28	18
Bez kwalifikacji zawodowych	156	97	9
Samotnie wychowujące dziecko do 7 roku życia	12	12	3
Niepełnosprawni	18	10	3
Ogółem	733	460	95

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2007)

W tabeli 15 przedstawiono podział bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy. Aż 265 osób pozostaje bez pracy powyżej 2 lat. W przedziale od roku do 2 lat pozostaje 97 bezrobotnych. Duża ilość osób pozostaje na bezrobociu w krótkim okresie. 141 osób pozostaje bez pracy przez 1-3 miesiące, a 102 osoby przez 3-6 miesięcy.

Tabela 15.

Czas pozostawania bez pracy	Ogółem	Kobiety
Do 1 miesiąca	45	23
1-3 miesięcy	141	92
3-6 miesięcy	102	55
6-12 miesięcy	83	47
12-24 miesięcy	97	61
Powyżej 24 miesięcy	265	182
Ogółem	733	460

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2007)

Tabela 16 przedstawia podział bezrobotnych wg wieku. Największą grupę bezrobotnych tworzą osoby w stosunkowo młodym wieku 25-34 lat (196 osób), 35-44 lat (185 osób) oraz 18-24 lat (182 osoby).

Tabela 16.

Wiek	Ogółem	Kobiety
18-24	182	107
25-34	196	132
35-44	185	138
45-54	140	78
55-59	26	5
60-64 lata	4	0
Ogółem	733	460

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2007)

W tabeli 17 przedstawiono podział bezrobotnych wg wykształcenia. Zdecydowanie najwyższe bezrobocie notuje się wśród osób z wykształceniem zawodowym, bo aż 289 osób. 171 bezrobotnych posiada wykształcenie gimnazjalne, bądź niższe. 167 osób posiada wykształcenie policealne lub średnie zawodowe. Zdecydowanie najniższe bezrobocie notuje się wśród osób z wykształceniem wyższym oraz średnim ogólnokształcącym.

Tabela 17.

Wykształcenie	Ogółem	Kobiety
Wyższe	36	27
Policealne i średnie zawodowe	167	124
Średnie ogólnokształcące	70	56
Zasadnicze zawodowe	289	164
Gimnazjalne i niższe	171	89
Ogółem	733	460

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2007)

W tabeli 18 przedstawiono podział bezrobotnych wg posiadanego stażu pracy.

Tabela 18.

Staż pracy ogółem	Ogółem	Kobiety
Do 1 roku	74	47
1-5 lat	146	91
5-10 lat	112	74
10-20 lat	130	88
20-30 lat	80	40
30 lat i więcej	6	2
Bez stażu	185	118
Ogółem	733	460

Źródło: PUP Dębica (dane za rok 2007)

Najwięcej osób, bo aż 185 nie posiada w ogóle stażu pracy. 220 osób posiada staż poniżej 5 lat.

3.4. Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura

Na terenie gminy znajduje się 3.116 mieszkań, 12.438 izb, które łącznie zajmują 273.728m² powierzchni. Większość tych mieszkań to własność osób fizycznych (98,6%). Charakterystyka zasobów mieszkaniowych wg form własności została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 19.

Zasoby mieszkaniowe wg form własności	
Ogółem	
Mieszkania	3 116
Izby	12 438
Powierzchnia użytkowa mieszkań	273 728
Zasoby gmin (komunalne)	
Mieszkania	17
Izby	52
Powierzchnia użytkowa mieszkań	932
Zasoby zakładów pracy	
Mieszkania	15
Izby	35
Powierzchnia użytkowa mieszkań	572
Zasoby osób fizycznych	
Mieszkania	3 075
Izby	12 329
Powierzchnia użytkowa mieszkań	271 723
Zasoby pozostałych podmiotów	
Mieszkania	9
Izby	22
Powierzchnia użytkowa mieszkań	501

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 87,8 m², a w przeliczeniu na jedną osobę wynosi 21,8 m².

Tabela 20.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	
1 mieszkania	87,8 m ²
na 1 osobę	21,8 m ²

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Z tych mieszkań 88% jest wyposażonych w sieć wodociągową, 80,5 posiada łazienki, a 65% centralne ogrzewanie. Szczegółowe informacje dotyczące wyposażenia mieszkań zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 21.

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne		Odsetek
Wodociąg	2 741	88,0%
Ustęp splukiwany	2 432	78,0%
Łazienka	2 507	80,5%
Centralne ogrzewanie	2 026	65,0%
Gaz sieciowy	2 325	74,6%

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 178,4km. Do budynków podłączonych jest 2.474 przyłączy. Korzysta z niej 10.407 osób zużywając niecałe 400 dam³ wody.

Tabela 22.

Sieć wodociągowa		
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	178,4
Długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy	km	177,7
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	2 474
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	398,3
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	10 407

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Z kolei długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi 56,3 km. Z sieci korzysta 4.221 osób odprowadzając 122 dam^3 ścieków w roku 2007.

Tabela 23.

Sieć kanalizacyjna		
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	56,3
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy	km	56,3
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	814
Ścieki odprowadzone	dam^3	122,6
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	4 221

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Długość sieci gazowej na terenie wynosi 161,7km. Korzysta z niej 9.370 osób, 2.354 gospodarstw domowych zużywając 1.086 tys. m^3 gazu w trakcie roku.

Tabela 24.

Sieć gazowa		
Długość czynnej sieci ogółem	km	161,7
Długość czynnej sieci przesyłowej	km	10,4
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	151,2
Czynne połączenia do budynków	szt	2 374
Odbiorcy gazu	gosp. dom.	2 354
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	339
Zużycie gazu	tys. m^3	1 086,50
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys. m^3	196,8
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	9 370

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

W roku 2007 zostało oddanych do użytku 36 nowych budynków, w tym 34 mieszkalne (203 izby) o łącznej powierzchni 4.512 m² i kubaturze 24.116 m³.

Tabela 25.

Budynki nowe oddane do użytkowania		
Ogółem	bud.	36
Mieszkalne	bud.	34
Niemieszkalne	bud.	2
Powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych	m ²	4 512
Powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych	m ²	710
Kubatura nowych budynków ogółem	m ³	28 661
Kubatura nowych budynków mieszkalnych	m ³	24 116

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

3.5. Edukacja i sport

Na terenie Gminy Czarna dobrze funkcjonuje szkolnictwo podstawowe oraz gimnazjalne. Istnieje 10 szkół podstawowych oraz 9 szkół gimnazjalnych. Najczęściej działają one w ramach zespołu szkół. Na terenie gminy brak jest placówek ponadgimnazjalnych.

	Miejscowość	Nazwa placówki
1.	Borowa	Zespół Szkół
2.	Chotowa	Zespół Szkół
3.	Czarna	Zespół Szkół
4.	Głowaczowa	Zespół Szkół
5.	Grabiny	Zespół Szkół
6.	Jaźwiny	Zespół Szkół
7.	Przyborów	Szkoła Podstawowa
8.	Róża	Szkoła Podstawowa
9.	Róża	Gimnazjum
10.	Stara Jastrząbka	Zespół Szkół
11.	Żdźary	Zespół Szkół

Baza materialna placówek oświatowych na terenie gminy jest bardzo dobra. Placówki szkolne w większości posiadają sale gimnastyczne. Wymagają natomiast doposażenia w pomoce naukowe i wyposażenie w nowoczesny sprzęt komputerowy. Kadra w przeważającej większości posiada wykształcenie wyższe i przygotowanie pedagogiczne, gwarantując wysoki poziom nauczania.

Do szkół podstawowych uczęszcza 892 uczniów (w tym 476 chłopców i 416 dziewcząt), a do gimnazjów 569 uczniów (w tym 287 chłopców i 282 dziewcząt). Szczegółowe dane dotyczące szkolnictwa na terenie Gminy Czarna zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 26.

Rodzaj szkoły	Liczba szkół	Liczba pomieszczeń szkolnych	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba absolwentów
Szkolnictwo podstawowe	10	104	63	892	149
Szkolnictwo gimnazjalne	9	38	32	569	226
Szkolnictwo ogólnokształcące	0	0	0	0	0

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Miarą powszedniości kształcenia są współczynniki skolaryzacji. Współczynnik skolaryzacji brutto jest to (wyrażony procentowo) stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji (według stanu w dniu 31 grudnia) osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia. Współczynnik skolaryzacji netto to stosunek (procentowy) liczby studentów w nominalnym wieku kształcenia na danym poziomie do liczby ludności zdefiniowanej, jak przy współczynniku skolaryzacji brutto, czyli do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia.

Tabela 27.

Współczynnik skolaryzacji brutto	
Szkoły podstawowe	92,53%
Gimnazja	94,68%
Współczynnik skolaryzacji netto	
Szkoły podstawowe	92,12%
Gimnazja	93,51%

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Dane dotyczące komputeryzacji w szkołach zostały zaprezentowane w kolejnej tabeli. Ogółem na terenie gminy w szkołach w roku 2007 znajdowało się 162 komputery, w tym 101 w szkołach podstawowych i 61 w gimnazjach.

W szkołach podstawowych 1 komputer przypada na 12 uczniów, taki sam wskaźnik występuje w gimnazjach.

Tabela 28.

Komputery w szkole	
ogółem	162
szkoły podstawowe	101
gimnazja	61
Pracownie komputerowe	
ogółem	11
szkoły	8
gimnazja	3
Komputery podłączone do Internetu	
ogółem	146
szkoły podstawowe	85
gimnazja	61
Udział szkół wyposażonych w komputery	
szkoły podstawowe	90,0%
gimnazja	55,5%
Uczniowie przypadający na 1 komputer	
szkoły podstawowe	12,4
gimnazja	11,8

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Na terenie gminy działają następujące kluby sportowe:

- **Ludowy Klub Sportowy „Czarnovia” w Czarnej**

Klub rozpoczął działalność w roku 1947r. jako Ludowy Zespół Sportowy w Czarnej „LZS”. Pod tą nazwą funkcjonował do roku 1988, kiedy to decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Tarnowie na wniosek LZS Czarna wpisano go do rejestru stowarzyszeń jako Ludowy Klub Sportowy „Czarnovia” w Czarnej. Prowadzi sekcje sportowe: piłka nożna, szachy oraz tenis stołowy, który jest dyscypliną uprawianą w klubie do lat osiemdziesiątych. W sezonie 2000/2001 klub uzyskuje awans do V ligi, gdzie nieprzerwanie przez kolejne sezony drużyna seniorów występuje. W sezonie

2006/2007 klub prowadzi sekcje: szachową i piłki nożnej. Piłka nożna to cztery drużyny liczące około 100 zawodników:

- seniorzy – występują w V lidze
- juniorzy starsi występują w klasie „A” – podokręg Dębica
- juniorzy młodsi występują w klasie „A” podokręg Dębica
- trampkarze starsi występują w lidze okręgowej – podokręg Dębica

• **Ludowy Klub Szachowy - Gminnego Centrum Kultury i Promocji w Czarnej**

Założony w roku 2006. Liczy 17 zawodników. Osiągnięcia klubu:

- 11 miejsce Katarzyny Cyboran na Mistrzostwach Europy (2006r.)
- Mistrzostwo Polski w Grze Błyskawicznej (2007r)
- III liga seniorów (2 drużyny) w województwie podkarpackim
- II liga juniorów (krajowa)

• **Ludowy Klub Sportowy „Orły” Borowa**

Klub zorganizowano w latach 40-tych XX wieku. W klubie tym prowadzono szeroką działalność sportową, działały sekcje: lekkoatletyki, podnoszenia ciężarów, tenisa stołowego i bilard. Zawodnicy z Borowej brali udział wówczas w spartakiadach organizowanych przez LKS-y, ZMW, czy ZSMP. Piłka nie była dominującą dyscypliną sportową. W latach siedemdziesiątych założono sekcję piłki nożnej grającą w lidze powiatowej. Lata osiemdziesiąte to zanik działalności sportowej w klubie. W roku 1988 reaktywowano działalność sekcji piłkarskiej i zgłoszono drużynę do rozgrywek klasy „B” podokręgu dębickiego. Klub dysponuje boiskiem sportowym oraz szatnią (wymagającą przebudowy. Mecze przyciągają wielu widzów. Ostatnie sukcesy to III miejsce w rozgrywkach klasy „B” w sezonie 2004/2005 oraz zwycięstwo w pierwszej edycji Ligi futsalu w Czarnej w 2007r. Obecnie drużyna piłkarska zajmuje I miejsce w tabeli w klasie „B”.

• **LKS Dąbrówka – Stara Jastrząbka**

W 1951 roku powstał Ludowy Zespół Sportowy w Jastrząbce Starej. Nazwa ta została zmieniona w 1995 roku, kiedy to w dniu 19 sierpnia został zarejestrowany w Urzędzie Wojewódzkim w Tarnowie **Ludowy Klub Sportowy „DĄBRÓWKA”** w

Starej Jastrzębce. Nazwa ta utrzymała się do dnia dzisiejszego. Przez ten okres uprawiano głównie w Starej Jastrzębce piłkę ręczną, tenis stołowy, podnoszenie ciężarów. Drużyna piłki nożnej rozpoczęła grę w regularnych rozgrywkach ligowych od sezonu 1992/1993 w klasie „B” podokręg Dębica i występowała w tej klasie rozgrywkowej do sezonu 1999/2000. Piłka nożna w wydaniu ligowym ponownie wróciła do Starej Jastrzębki od sezonu piłkarskiego 2002/2003 – klasa C. Koniec występów piłkarskich nastąpił od sezonu 2006/2007, kiedy to drużyna piłkarska po spadku z A klasy nie przystąpiła do kolejnych zmagania ligowych.

- **Ludowy Klub Sportowy Głowaczowa**

1968 to rok zawiązania działalności sportowej w miejscowości Głowaczowa. Młodzież z Głowaczowej brała udział w częstych w tamtych czasach spartakiadach pod szyldem różnych organizacji. Grano głównie w piłkę nożną, ręczną, uprawiano lekkoatletykę. W sierpniu 1994 r. oddano do użytku odnowione boisko do piłki nożnej, a drużyna LKS Głowaczowa przystąpiła do regularnych rozgrywek ligowych od sezonu 1994/1995. Następnym sezonem to II miejsce w klasie „B” i awans o jeden poziom wyżej w hierarchii rozgrywek ligowych. Jednak sezon piłkarski 1996/1997 nie był tak udany jak poprzednie i drużyna po spadku z klasy „A” nie przystąpiła do kolejnych rozgrywek. Dopiero w sezonie 2006/2007 klub podjął kolejne wyzwanie jakim jest gra w regularnych rozgrywkach ligowych klasy „B” podokręgu piłki nożnej w Dębicy.

- **Ludowy Klub Sportowy „DĄB” Żdźary**

Historia sportu w Żdźarach to przede wszystkim piłka nożna i tenis stołowy, który był uprawiany do lat osiemdziesiąt ubiegłego stulecia. Obecnie w sezonie 2006/2007 drużyna piłki nożnej seniorów gra w kl. „B” podokręgu Dębica, a zespół trampkarzy młodszych w lidze okręgowej podokręgu Dębica.

3.6. Opieka zdrowotna

Placówki służby zdrowia mające swe siedziby na terenie gminy są publiczne i działają jako Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej, realizując zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, w oparciu o zawarty kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. W roku 2007 na terenie gminy zostało udzielonych 39 241 porad.

Funkcjonujące na terenie gminy ośrodki zdrowia:

1. Ośrodek Zdrowia w Czarnej

- Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej
- Gabinet medycyny szkolnej
- Poradnia pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
- Poradnia ginekologiczno-położnicza

2. Ośrodek Zdrowia w Róży

- Poradnia pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
- Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej

3. Ośrodek Zdrowia w Starej Jastrzębce

- Poradnia pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
- Poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej

Na terenie gminy funkcjonuje także apteka w Czarnej, w której zatrudnionych jest dwóch pracowników – mgr farmacji.

Mieszkańcy Gminy korzystają również z gabinetów specjalistycznych publicznej służby zdrowia oraz szpitala w Dębicy oraz szpitali w Tarnowie.

3.7. Kultura

Działalność kulturalna w gminie realizowana jest przez instytucję kultury – Gminne Centrum Kultury i Promocji w Czarnej. Działalność kulturalną organizowana jest w istniejących obiektach użyteczności publicznej – domach ludowych i domach strażaka, które są przystosowane do prowadzenia takiej działalności. Większość obiektów jest odremontowana i wyposażona w urządzenia zezwalające na organizowanie imprez masowych.

Placówki te funkcjonują w miejscowościach

- Czarna - Dom Strażaka
- Grabiny - Dom Ludowy
- Jażwiny - Dom Ludowy
- Stara Jastrząbka - Dom Ludowy
- Róża - Dom Strażaka
- Borowa - Dom Strażaka
- Przerety Bór - Dom Strażaka
- Żdzary - Dom Strażaka

Fotografia 1. Gminne Centrum Informacji i Promocji w Czarnej

Źródło: www.czarna.com.pl

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Charakterystyka działalności Gminnego Centrum Kultury i Promocji w Czarnej została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 29.

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	
instytucje	1
imprezy	25
uczestnicy imprez	5 410
zespoły artystyczne	1
członkowie zespołów artystycznych	30
koła (kluby)	1
członkowie kół (klubów)	19

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

W ramach prowadzonej działalności przez Centrum Kultury i Promocji funkcjonują na terenie gminy biblioteki: Czarna; Grabiny, Przyborów. W Grabinach od 2003 roku działa kawiarenka internetowa wyposażona w 6 komputerów.

Tabela 30.

Placówki biblioteczne	
biblioteki i filie	3
pracownicy bibliotek	3
księgozbiór	24 607
czytelnicy w ciągu roku	830
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	13 998
obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych	1

Źródło: GUS (dane za rok 2007)

Z bibliotek w roku 2007 skorzystało 830 czytelników. Zanotowano także niecałe 14 tysięcy wypożyczeń. Świadczy to o przeciętnej aktywności kulturalnej społeczności gminnej.

Kapela „Czarnianie”

Pierwszy występ kapeli miał miejsce w 1999 roku z okazji powiatowego święta Odzyskania Niepodległości i oddania do użytku gimnazjum w Róży. Obecnie kapela zaprzestała swoją działalność. Kapela bazowała na utworach ludowych z pogranicza krakowsko – rzeszowskiego. Stroje w których zespół występował reprezentują region rzeszowski. Zespół uczestniczył i to z powodzeniem w wielu konkursach i przeglądach kapel ludowych i zespołów śpiewaczy. Ponadto kapela dokonała nagrań w Polskim Radio Rzeszów 12 piosenek, które co pewien czas są emitowane przez rzeszowskie radio.

Obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Czarna:

- **Borowa:**
 - Kościół p.w. Matki Bożej Częstochowskiej wg projektu Bronisława Kulki, kapliczka z 2 połowy XIX wieku,
 - dawna szkoła - obecny Dom Nauczyciela
- **Czarna:**
 - Kościół p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy,
 - kapliczka drewniana z końca XIX wieku,
 - dawna szkoła - obecnie Dom Nauczyciela,
 - 8 zabytkowych domów drewnianych XIX – XX wiek
- **Chotowa – Przyborów:**
 - Zespół dworsko – parkowy (dwór wg projektu St. I. Witkiewicza, park z XIX w.)
 - kapliczka z 1861 r.
- **Chotowa – Słupie:**
 - domek myśliwski,
 - park z aleją dębową,
 - 3 domy architektury drewnianej.
- **Głowaczowa:**
 - Kapliczka - 2 połowa XIX wieku,
 - pomnik Grunwald (1920),

- figura św. Antoniego.
- **Golemki:**
 - architektura drewniana – dom z pocz. XX wieku.
- **Jażwiny:**
 - 4 kapliczki z końca XIX wieku,
 - zagroda wiejska z 1908r.,
 - dom drewniany z końca XIX w.
- **Stara Jastrząbka:**
 - Kościół p.w. Piotra i Pawła (1791),
 - kaplica cmentarna, kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena,
 - 3 domy drewniane z końca XIX w.
- **Róza:**
 - 2 kapliczki drewniane i 1 murowana z końca XIX w. 3 obiekty,
 - domy architektura drewniana.
- **Żdźary:**
 - Kapliczka drewniana,
 - dom Zarządu Lasów Sanguszków

Wartość zabytkową posiadają również **cmentarze** z I wojny światowej w Róży, Starej Jastrząbce i Czarnej.

Obiekty turystyczne:

- **Ośrodek wypoczynkowo-szkoleniowy Grand Chotowa**

Ośrodek jest malowniczo położony (12 km od Dębicy w połowie drogi Pilzno-Czarna) wśród rozległych sosnowo-dębowych lasów, nad zalewem z czystą przepływową wodą. Ośrodek jest doskonałym miejscem wypoczynku dla ludzi ceniących czynny wypoczynek nad wodą i obcowaniem z naturą - plażowanie, uprawianie sportów wodnych, wędkowanie, grzybobranie. Do dyspozycji gości są: Hotel, Restauracja "Szlachecka", kawiarnia, świetlica, sale konferencyjne, domki campingowe murowane, domki drewniane, amfiteatr biesiadny i parking.

Fotografia 2.

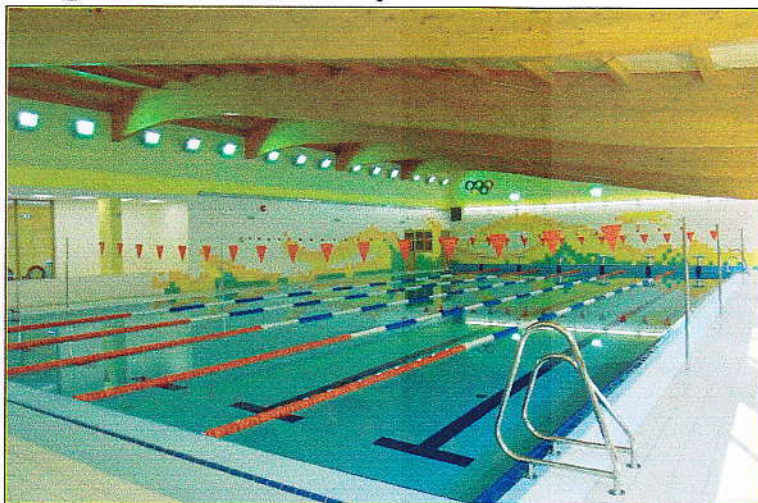

Źródło: www.czarna.com.pl

- **Kryta pływalnia w Czarnej**

W sierpniu 2008 roku odbyło się uroczyste przekazanie do użytku krytej pływalni o wymiarach 25 x 12,5m.

Fotografia 3. Basen w Czarnej

Źródło: www.czarna.com.pl

3.8. Bezpieczeństwo publiczne

O bezpieczeństwo mieszkańców na terenie Gminy Czarna dba Posterunek Policji w Czarnej – Komenda Powiatowa w Dębicy oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Posterunek Policji w Czarnej – Komenda Powiatowa w Dębicy

Gmina Czarna należy do najbardziej bezpiecznych gmin powiatu dębickiego. Przestępczość nie jest wysoka. W roku 2007 na terenie gminy odnotowano 174 przestępstwa (w tym w Czarnej - 53 i Żdźarach - 10) oraz 340 wykroczeń (w tym 120 w Czarnej i 56 w Żdźarach).

Fotografia 4. Budynek Posterunku Policji w Czarnej

Źródło: www.czarna.com.pl

Analiza przedmiotowa przedstawia dane statystyczne dotyczące ilości, rodzaju i charakteru zdarzeń o charakterze kryminalnym jakie wystąpiły na terenie objętym działaniem Posterunku Policji w Czarnej za okres od 1 stycznia 2008 roku do dnia 1 października 2008 roku.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

W analizowanym okresie zarejestrowano 192 postępowania przygotowawcze spośród których 175 zostało zakończonych. Zdarzeń ogółem o charakterze kryminalnym stwierdzono 84, a wykrywalność w tym zakresie wyniosła 75%. Zdarzeń o charakterze gospodarczym stwierdzono 4 i wykrywalność w tym zakresie wyniosła 100%. Jeżeli chodzi o wykrywalność ogólną przestępstw, to kształtuje się ona na poziomie 87,6 %.

Wśród przestępstw o największym ciężarze gatunkowym zarejestrowano jedno zabójstwo, które miało miejsce w miejscowości Podlesie.

Jeżeli chodzi o zdarzenia występujące na terenie Gminy Czarna najczęściej, to są to przestępstwa w ruchu drogowym dotyczące nietrzeźwych kierujących rowerami. Kierujących takich odnotowano 42. Ponadto zatrzymano 24 osoby kierujące pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości i zatrzymano 42 dowody rejestracyjne. Nałożono 243 mandaty karne na łączną kwotę 34.550 zł. Zatrzymano 8 uprawnień do kierowania pojazdami. Zatrzymano również pięć spośród 16 osób poszukiwanych na terenie Gminy Czarna. Ponadto zarejestrowano i przeprowadzono 121 postępowań w sprawach o wykroczenia.

Miejscowością najbardziej zagrożoną przestępstwami jest Czarna, gdzie odnotowano 47 zdarzeń, następnie Grabiny - 28 zdarzeń, Stara Jastrząbka - 20.

Stwierdzić należy, iż nadal występują przestępstwa przeciwko rodzinie, a w szczególności znęcania nad rodziną, gdzie ogółem zdarzeń tego typu odnotowano 16. Ponadto na terenie podległym odnotowano 19 kradzieży i 8 włamań.

Od drugiej połowy 2008 Posterunek Policji w Czarnej pracuje w pełnym składzie etatowym. We wrześniu jeden z funkcjonariuszy przeniesiony został do dalszej pracy w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Praca w zespole układa się dobrze, co ma przełożenie na satysfakcjonujące wyniki w pełnionej służbie.

Ochotnicza Straż Pożarna

Bogatą, kilkudziesięcioletnią tradycję ruchu strażackiego na terenie Gminy, kontynuują Ochotnicze Straże Pożarne. Na 14 sołectw, w jedenastu działają jednostki straży pożarnej, grupujące w swych szeregach dorosłych mieszkańców danej wsi, jak również młodzież zorganizowaną w drużynach młodzieżowych OSP. Jednostki działają w miejscowościach: Borowa, Chotowa, Czarna, Głowaczowa, Grabiny, Jażwiny, Podlesie, Przeręty Bór, Róża, Stara Jastrząbka i Żdźary.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

OSP w miejscowości Czarna została założona w 1945 r. Należy do niej 57 członków, 2 członków honorowych, 10 członków wspierających.

Fotografia 5. OSP Czarna

Źródło: www.czarna.com.pl

Członkowie OSP Czarna posiadają na wyposażeniu nowoczesny wóz bojowo-pożarniczy. Jednostka włączona jest do systemu ratownictwa. Strażacy biorą udział w akcjach, większości w gaszeniu pożarów okolicznych lasów oraz aktywnie uczestniczą w zawodach pożarniczych organizowanych na terenie gminy i powiatu. W dniu 11 listopada 2008 roku został poświęcony Samochód Ratownictwa Drogowego. Samochód przekazano Jednostce OSP Czarna.

Fotografia 6. Nowy samochód ratownictwa drogowego OSP Czarna

Źródło: www.czarna.com.pl

3.9. Transport i komunikacja

Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie. Jednak w bliskim sąsiedztwie gminy przebiega droga krajowa nr 4. Droga krajowa nr 4 prowadzi od przejścia granicznego z Niemcami w Jędrzychowicach do przejścia granicznego w Korczowej z Ukrainą. Na odcinku Zgorzelec-Radymno, czyli w przeważającej części, jest fragmentem europejskiej trasy E40. Droga przebiega przez województwa: dolnośląskie, opolskie, śląskie, małopolskie i podkarpackie. Znaczną jej część stanowi autostrada A4.

Przez teren gminy przebiegają drogi powiatowe:

- Nr 226 Stara Jastrząbka – Przerety Bór
- Nr 231 Czarna – Grabiny
- Nr 222 Chotowa – Żyraków
- Nr 203 Pilzno - Radomyśl Wielki
- Nr 229 Czarna – Żdzary
- Nr 230 Czarna – Borowa
- Nr 228 Czarna – Jawornik
- Nr 203 Czarna – Borowa
- Nr 227 Czarna – Stara Jastrząbka

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

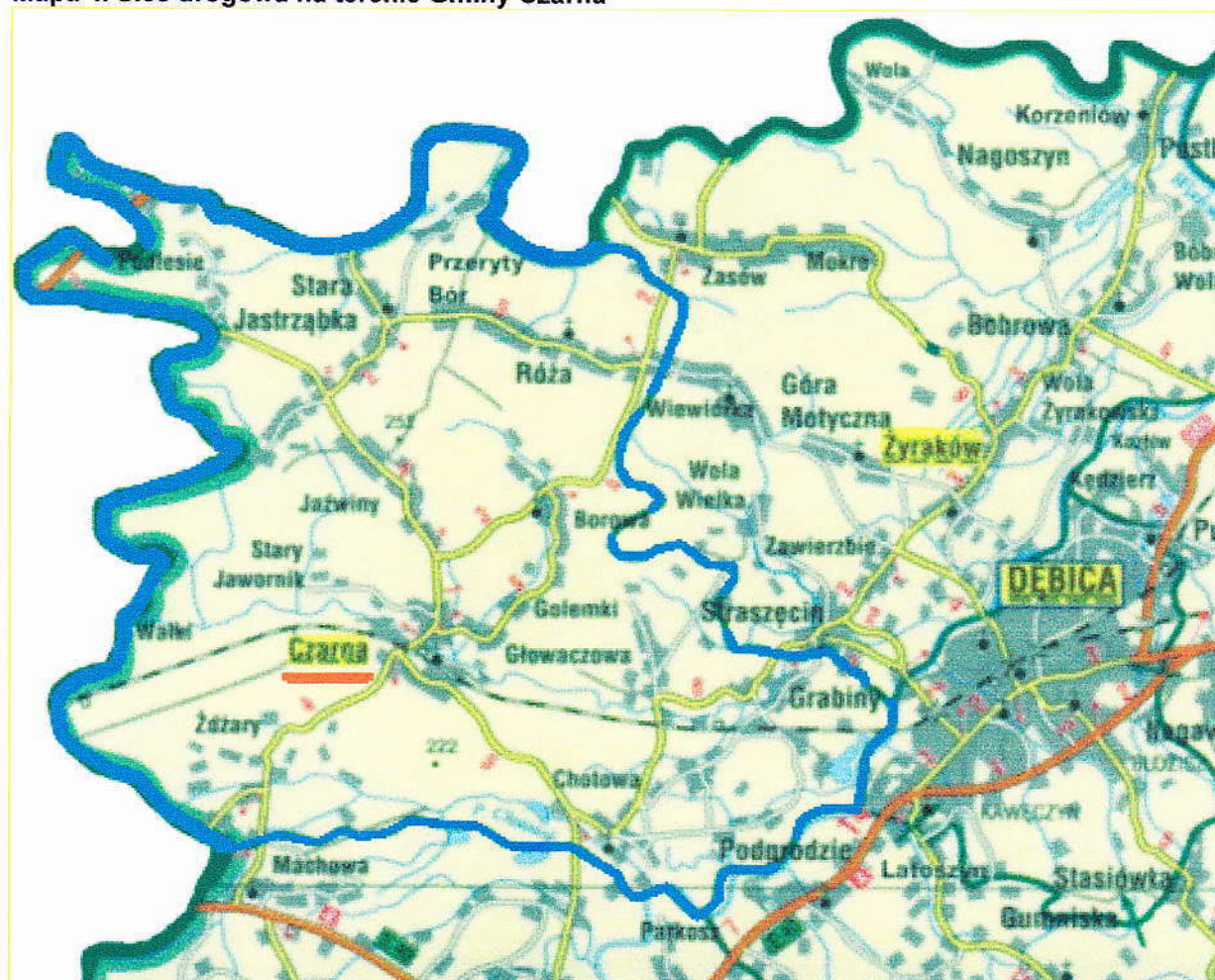
Sieć dróg gminnych wynosi 35,3 km Ogólny ich stan należy ocenić jako dostateczny.

Tabela 31. Drogi gminne

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość w km	Ocena stanu drogi
1.	6201 R	Podlesie Pniaki - Smyków	1,5	dostateczny
2.	6202 R	Stara Jastrząbka – Księża Droga	3,7	dostateczny
3.	6203 R	Stara Jastrząbka – Górny Koniec	5,0	zły
4.	6211 R	Żdżary – Nowe Zagrody	2,5	dostateczny
5.	6212 R	Żdżary - Źródła	5,0	dostateczny
6.	6205 R	Jażwiny - Róża	2,0	dobry
7.	6206 R	Jawornik przez wieś	1,0	dostateczny
8.	6209 R	Czarna – Osiedle Las	3,0	dobry
9.	6210 R	Czarna - Golemki	1,3	dobry
10.	6208 R	Czarna - Labakówka	2,0	dostateczny
11.	6214 R	Głowaczowa - Karolówka	1,5	dostateczny
12.	6212 R	Chotowa przez wieś k. Wisłoki	2,0	dostateczny
13.	6215 R	Chotowa - Słupie	2,5	dostateczny
14.	6215 R	Grabiny do kościoła w Straszęcinie	1,5	dobry
15.	6204 R	Róża – Przerzyty Bór	1,8	dostateczny
16.	6207 R	Borowa – Mały Koniec	1,0	zły
18.	6217 R	Żdżary – Osiedle Szkolne - Źródła	1,9	dostateczny
18.	6216 R	Głowaczowa Przyborów Słupie	1,5	dostateczny

Źródło: Urząd Gminy Czarna

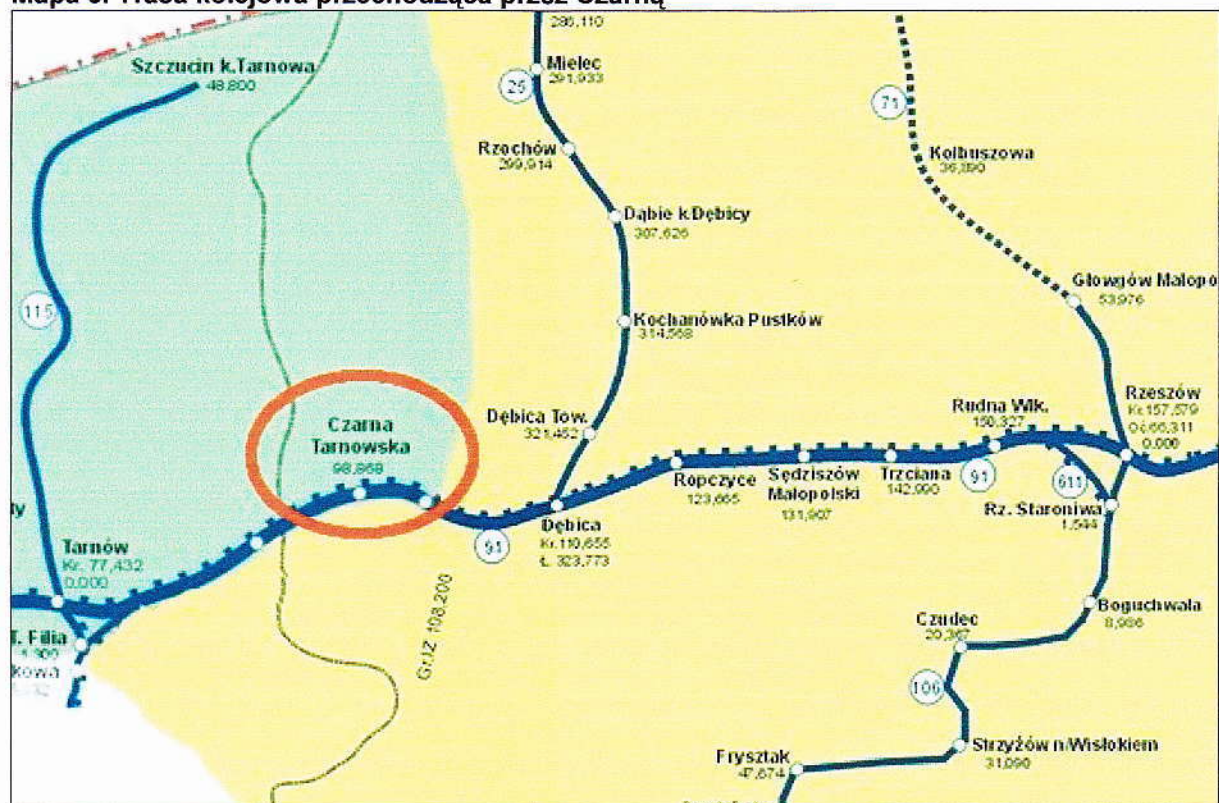
Mapa 4. Sieć drogową na terenie Gminy Czarna

Źródło: www.powiatdebicki.pl

Połączenia z większymi ośrodkami jak Dębica, Tarnów, Rzeszów czy Kraków zapewniają połączenia komunikacyjne świadczone przez PKS Dębica, PKS Tarnów oraz PKP. Przez tereny gminy na kierunku wschód - zachód przebiega magistrala kolejowa. Na terenie Gminy Czarna zlokalizowane są dwie stacje kolejowe: Czarna i Grabiny.

Mapa 5. Trasa kolejowa przechodząca przez Czarną

Źródło: PKP

Obsługę w zakresie usług telekomunikacyjnych na terenie Gminy Czarna zapewniają Telekomunikacja Polska S.A. oraz Multimedia.

Wyposażenie Gminy w urządzenia telekomunikacyjne jest bardzo dobre. Działająca w ubiegłych latach Dębicka Spółka Telekomunikacyjna telefonizowała liniami światłowodowymi siedem wsi: Starą Jastrąbkę, Różę, Przeręty Bór, Grabiny, Borową, Podlesie i Głowaczową.

3.10. Charakterystyka grup społecznie wrażliwych

Wraz z rozpoczęciem w Polsce procesu przekształcenia gospodarki centralnie planowanej w gospodarkę rynkową, problem ubóstwa zarówno w teorii, jak i w praktyce nabrał nowego znaczenia. Przemiany gospodarcze spowodowały istotne przesunięcia w rozkładzie dochodów. W ich wyniku nastąpił wzrost rozwarstwienia społeczeństwa pod względem sytuacji materialnej oraz pogorszeniem warunków bytu wielu grup społecznych. Sytuacja materialna rodzin, która obecnie kwalifikują się do sfery ubóstwa na pewno nie powodowałaby takiej kwalifikacji kilkadziesiąt lat temu. Ubóstwo ma charakter zarówno indywidualny jak i społeczny.

Termin ubóstwo stanowi określenie pewnych warunków życia jednostki jak i rodziny. Odnosi się do sytuacji materialnej jak i do kondycji psychicznej. Ubóstwo jest także kwestią społeczną. Definicja ubóstwa, przyjęta przez Radę Ministrów EWG, która jest podstawą pomiaru tego zjawiska w Krajach Wspólnoty stwierdza, że ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których środki są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania. Ubóstwo ma wiele przyczyn, wymiarów i aspektów.

Przyjmując jako kryterium jego przyczyny, można wyróżnić trzy główne kategorie ubóstwa:

- **ubóstwo losowe**, spowodowane różnymi losowymi wydarzeniami w życiu człowieka: wypadki, choroby, rozwody, klęski żywiołowe
- **ubóstwo subiektywne**, spowodowane małą zaradnością i aktywnością ludzi z niskimi kwalifikacjami i słabym wykształceniem, niechęcią do wykonywania pracy, uzależnieniem od zasiłków i pomocy społecznej, różnymi patologiami społecznymi (alkoholizm, narkomania)
- **ubóstwo strukturalne** nie wynika ani z przyczyn losowych, ani z czynników subiektywnych, lecz z zewnętrznych przyczyn gospodarczych, bezrobocia, niskich wynagrodzeń, polaryzacji dochodów, wysokich cen, likwidacji subsydiów do produktów i usług zaspakajających podstawowe potrzeby ludzi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Aby umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, na terenie Gminy Czarna działa Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną gminy. Prowadzi on między innymi działania związane z przeciwdziałaniem zjawiskom patologicznym i wykluczeniem społecznym.

Ubóstwo w dużej mierze wynika z problemu bezrobocia. Podobnie jak na terenie całego kraju, również w Gminie Czarna brakuje miejsc do pracy dla osób w wieku produkcyjnym. Większość osób utrzymuje się z pracy we własnym gospodarstwie, dlatego powszechna jest rezygnacja z kształcenia dzieci, ograniczenie wydatków na leczenie i żywność.

Działania z zakresu poradnictwa, interwencji kryzysowej oraz programów profilaktycznych długofalowo zmieniają sytuację rodzin zagrożonych ubóstwem, bezrobociem oraz problemami oświatowo – wychowawczymi. Różnego rodzaju działania szkoleniowe oraz poradnictwo wskazują również możliwości rozwoju, przebranżowienia oraz zdobycia wykształcenia, czyli trwałe czynniki które mogą przyczynić się do trwałego wyjścia z trudnej sytuacji.

Również istotną sprawą w polityce socjalnej jest prawidłowe zdiagnozowanie lokalnej społeczności oraz trafne wytypowanie jednostek i grup społecznych wymagających pomocy gminy. Z racji tego, że jest to bardzo istotna sprawa dla rozwoju gminy, sposoby wybrania takich osób oraz możliwości ich wsparcia powinny znaleźć się w strategii rozwoju polityki socjalnej. Zapewni to prawidłowe i długofalowe planowanie trwałej pomocy dla mieszkańców gminy jak i większe poczucie bezpieczeństwa.

Problemy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej:

1. Problemy dotyczące rodzin, gdzie głównym problemem jest występujący brak środków finansowych, bezrobocie zwłaszcza wśród młodzieży, która ukończyła szkołę, długotrwała choroba, a także uzależnienia jednego z członków rodziny a niejednokrotnie i całej rodziny, mały dostęp do ośrodków kulturalno-sportowych co przyczynia się do występowania niskiego poziomu rozwoju kulturalno-rozwojowego, problem osób starszych, co wiąże się z brakiem odpowiedniej opieki nad starszymi osobami a także zdecydowany brak czasu dla dzieci wynikający z nadmiaru pracy rodziców, dodatkowych obowiązków związanych z czynnościami mającymi zapewnić pozornie stabilny poziom życia.

2. Problemy dotyczące osób niepełnosprawnych

- bariery architektoniczne – brak podjazdów zwłaszcza do urzędów, instytucji państwowych
- brak specjalistycznych gabinetów rehabilitacyjnych
- brak wystarczających środków na leczenie i rehabilitację osób niepełnosprawnych
- brak tolerancji wśród społeczeństwa co do kwestii niepełnosprawności co wiąże się z brakiem zatrudnienia dla takich osób

3. Problemy dotyczące dzieci i młodzieży związane są głównie z wąską ofertą działań zagospodarowania czasu wolnego, trudnościami w związku z poszukiwaniem pierwszej pracy po ukończeniu szkoły. Problem dotyczy także miejsc, w których młodzież mogłaby się spotykać (świetlice, kluby zainteresowań, kluby sportowe, zajęcia edukacyjne, place zabaw, boiska sportowe itp.). W tej chwili tych miejsc na terenie gminy jest zbyt mało. Konieczne jest poszerzenie działalności i jej urozmaicenie. Problemem jest pozostawianie dzieci samych sobie w związku z brakiem czasu rodziców na odpowiednie zajęcie się dziećmi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące problemów społecznych, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Czarna.

Tabela 32.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	65	315
2.	Sieroctwo	0	0
3.	Bezdomność	1	1
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	1	3
4a.	w tym: wielodzietność	0	0
5.	Bezrobocie	362	1561
6.	Niepełnosprawność	138	511
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	202	812
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	151	875
8a.	w tym: rodziny niepełne	52	202
8b.	w tym: rodziny wielodzietne	99	709
9.	Przemoc w rodzinie	3	14
10.	Alkoholizm	28	137
11.	Narkomania	0	0
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	4
13.	Zdarzenie losowe	2	8

Źródło: GOPS Czarna (dane za rok 2007)

Najbardziej społecznie wrażliwe grupy na terenie Gminy Czarna wymagające wsparcia to:

1. Bezrobotni
2. Niepełnosprawni
3. Długotrwanie lub ciężko chorzy
4. Bezradne rodziny
5. Osoby żyjące w ubóstwie
6. Osoby uzależnione od alkoholu

3.10.1. Bezrobotni

Transformacje zachodzące w kraju niosły za sobą pozytywne i negatywne skutki społeczne. Do tych negatywnych z pewnością możemy zaliczyć bezrobocie, z którym Gmina Czarna boryka się od lat 90-tych. Znaczna część osób, które wtedy utraciły pracę do dziś są osobami długotrwale bezrobotnymi. Z powodu braku zatrudnienia nie posiadają środków materialnych na zaspokojenie podstawowych potrzeb i stają się świadczeniobiorcami Pomocy Społecznej. Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia zostały przedstawione w podrozdziale 3.3.

3.10.2. Niepełnosprawni

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną grupę. Grupa ta stanowi ponad 14% ogółu ludności. Prognozy GUS przewidują, iż w roku 2010 liczba ta wzrośnie do 6 mln.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności rośnie, jednak nie odzwierciedla ona faktycznej liczby osób niepełnosprawnych w gminie, ponieważ osoby te posiadają dochód, który nie uprawnia ich do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Bardzo często niepełnosprawni nie są akceptowani przez otoczenie i pozostają w izolacji od rodziny i lokalnego środowiska.

Niepełnosprawność, w swojej istocie, jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych. Powodowana chorobami czy dysfunkcjami fizycznymi ma przede wszystkim wymierne konsekwencje funkcjonalne i społeczne. Zjawisko niepełnosprawności może być określane i mierzone w różny sposób:

- w oparciu o zmienne kliniczne (etiologia, lokalizacja i zakres uszkodzeń);
- na podstawie możliwości codziennego funkcjonowania (samoobsługa, poruszanie się);
- na podstawie zdolności do pełnienia podstawowych ról społecznych adekwatnych do wieku danej osoby.

Powszechnie za niepełnosprawne uznaje się osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych stosownie do wieku.

Z obserwacji Ośrodka Pomocy Społecznej można stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się z ograniczonymi możliwościami zatrudnienia. Dużym problemem są także bariery architektoniczna w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

3.10.3. Długotrwale lub ciężko chorzy

Długotrwała choroba jest to stan, który aktualnie albo potencjalnie przeszkadza w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Choroba może być wywołana przez różne czynniki jak i mechanizm. Do najczęściej wymienianych czynników zaliczyć możemy: czynniki fizyczne, starzenie się organizmu, mechanizmy: czynniki chemiczne (zatrucia) czynniki zakaźne. Z obserwacji pracowników ośrodka wynika iż sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna, wiąże się ona bezpośrednio kosztami długotrwałego leczenia, które pochłania znaczną część dochodów. Sytuacja ta powoduje, iż Ośrodek Pomocy Społecznej udziela często pomocy finansowej na leczenie i leki (specjalny zasiłek celowy).

3.10.4. Bezradne rodziny

Niepokojący jest wpływ pozostawania bez pracy na pogorszenie funkcjonowania rodziny. Przejawia się to problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Przymusowa bezczynność zawodowa i niestabilna sytuacja materialna wyzwalają zachowania negatywne, skierowane głównie na rodzinę i lokalne środowisko.

3.10.5. Osoby żyjące w ubóstwie

Termin ubóstwo stanowi określenie pewnych warunków życia jednostki jak i rodziny. Odnosi się do sytuacji materialnej jak i do kondycji psychicznej. Ubóstwo jest także kwestią społeczną. Definicja ubóstwa, przyjęta przez Radę Ministrów EWG, która jest podstawą pomiaru tego zjawiska w Krajach Wspólnoty stwierdza, że ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których środki są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania. Ubóstwo ma wiele przyczyn, wymiarów i aspektów.

3.10.6. Osoby uzależnione od alkoholu

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Charakteryzują ją przede wszystkim takie zjawiska jak:

- codzienne wypijanie alkoholu w celu utrzymania zadawalającego funkcjonowania,
- regularne ale ograniczone do weekendów picie dużych ilości alkoholu,
- ciągi picia występujące naprzemiennie z okresami trzeźwości,
- zmiany tolerancji na alkohol,
- utrata kontroli nad picciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłoną do wahań i wybuchowych reakcji radości lub rozpacz, które mogą

prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań. Cechuje go także mała odporność na frustracje, kryje w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia. Jego kontakty z innymi ludźmi zazwyczaj dość płytkie i luźne, nasycone są wysokim poziomem niepokoju.

Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki ale także w życiu społeczeństwa. Problemy, których przyczyną jest alkohol mogą pojawić się w różnych dziedzinach. Można mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego.

Nadużywanie alkoholu w Polsce jest jedną z głównych przyczyn rozwodów. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się destruktywnych dla siebie i otoczenia zachowań.

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka również Gminę Czarna, jest to problem złożony i trudny do przezwyciężenia. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy.

3.11. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest udzielana mieszkańcom gminy dzięki Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej poprzez system świadczeń społecznych, na które składają się zarówno świadczenia w ramach zadań zleconych jak i zadań własnych.

W roku 2007 na terenie gminy świadczenia przyznano 1.656 osobom należących do 768 rodzin. Jest to prawie 14% wszystkich mieszkańców gminy, co świadczy o wysokim zapotrzebowaniu na wsparcie społeczne (prawie co ósma osoba korzysta z świadczeń społecznych). Charakterystyka świadczeń społecznych została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 33.

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
1.	Świadczenia przyznane w ramach zleconych i własnych	1 656	768	3 302
2.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	35	35	73
3.	Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	1 643	755	3 246
4.	Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej - ogółem	x	258	1 228
5.	w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	18	79

Źródło: GOPS Czarna (dane za rok 2007)

Zadania zlecone gminie (art. 18 Ustawy o pomocy społecznej):

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych
2. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia
3. Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

5. Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi
6. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia

Środki na realizację tych zadań pochodzą z budżetu Państwa za pośrednictwem Urzędu Wojewódzkiego.

Tabela 34. Zadania zlecone gminie

Formy pomocy	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Razem	35	x	108 990	35	73
Zasiłki stałe - ogółem	34	313	92 565	34	69
w tym: dla osoby samotnie gospodarującej	19	189	68 096	19	19
w tym: dla osoby pozostającej w rodzinie	15	124	24 469	15	50
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	1 179	16 425	1	4

Źródło: GOPS Czarna (dane za rok 2007)

W roku 2007 z zasiłków stałych na terenie Gminy Czarna skorzystały 34 osoby i zostało przyznanych łącznie 313 świadczeń, o łącznej kwocie 92.565 zł. Oprócz tego na usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi zostało przeznaczonych 16.425zł. Łączna suma wydatków na zadania zlecone w zakresie pomocy społecznej wyniosły 108.990 zł.

Zadania własne z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym (art. 17.1 Ustawy o pomocy społecznej):

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i

- rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka
2. Sporządzanie bilansu potrzeb gminy z zakresie pomocy społecznej
 3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym
 4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych
 5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych
 6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego
 7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom mniemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia
 8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego
 9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem
 10. Praca socjalna
 11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
 12. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych
 13. Tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną
 14. Dożywanie dzieci
 15. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym
 16. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu
 17. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego

18. utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników

Zadania własne to :

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych
2. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze
3. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki
4. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Tabela 35. Zadania własne gminy

Formy pomocy	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
RAZEM	1 643	x	1 239 541	755	3 246
Zasiłki okresowe - ogółem	364	2 582	497 827	364	1 613
w tym z powodu:					
- bezrobocia	248	1 832	363 028	248	1048
- długotrwałej choroby	103	655	126 753	103	491
- niepełnosprawności	13	95	8 046	13	74
Posiłek	1 021	140 423	384 660	511	2 584
w tym: dla dzieci	1 018	139 985	382 163	508	2 581
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2	2	6 000	2	8
Inne zasiłki celowe i w naturze	435	x	351 054	435	1 485
w tym: zasiłki specjalne celowe	41	50	20 582	41	101
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	x	x	x	61	294
Praca socjalna	x	x	x	258	1 228

Źródło: GOPS Czarna (dane za rok 2007)

Dane dotyczące zadań własnych Gminy Czarna w roku 2007 zostały zaprezentowane w tabeli. Najwięcej osób skorzystało z świadczeń w postaci posiłków, bo aż 1.021 osób. 364 osób skorzystało z zasiłków okresowych, w tym 248 osób z powodu bezrobocia, 103 z powodu długotrwałej choroby i 13 z powodu niepełnosprawności.

4. Analiza SWOT

Analiza potrzeb oraz zagrożeń dla realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych opiera się na wykorzystaniu techniki analizy SWOT. Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służących do porządkowania informacji. Technika ta jest stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
- **W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- **O (Opportunities) – szanse:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats) – zagrożenia:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup, jest w dalszej analizie pomijana jako nieistotna strategicznie. Informacja strategiczna, posegregowana według opisanych kryteriów na cztery grupy, jest następnie zapisywana w czterodzielnej macierzy strategicznej, w której lewa połowa zawiera dwie kategorie czynników pozytywnych a prawa - dwie kategorie czynników negatywnych.

Tabela 36. Analiza SWOT – mocne i słabe strony Gminy Czarna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie geograficzne wśród lasów • Bliska odległość od Tarnowa (23km) i stolicy województwa Rzeszowa (60km) • Rozwinięta sieć placówek oświatowych • Duża liczba osób młodych w wieku przedprodukcyjnym • Dodatni przyrost naturalny • Dodatnie saldo migracji • Połączenia kolejowe z pobliskimi ośrodkami • Duża ilość terenów inwestycyjnych • Nowoczesny basen oraz ośrodek turystyczny w Chotowej • System profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych • Działalność Caritas oraz Związku Harcerstwa Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak pełnej infrastruktury technicznej lub zły stan istniejącej • Brak instytucji kultury (kina, teatry) • Niezadawalający stan techniczny dróg - zwłaszcza powiatowych i gminnych • Niezadawalający stan techniczny obiektów dziedzictwa kulturowego • Wysoki poziom bezrobocia i alkoholizmu • Duża ilość osób korzystających z pomocy społecznej • Mała ilość organizacji pozarządowych • Duża ilość osób żyjących w ubóstwie • Niski poziom wynagrodzeń • Niepełne wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne • Rozdrobniona struktura agrarna

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia Gminy Czarna

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • Współpraca międzygminna • Zwiększenie aktywności mieszkańców miasta, a zwłaszcza ludzi młodych • Zwiększenie poziomu integracji organizacji, instytucji i stowarzyszeń • Poprawa jakości życia mieszkańców za sprawą poprawy stanu infrastruktury technicznej i społecznej • Prowadzenie przez szkoły, instytucje kultury i sportowe programów profilaktycznych • Likwidacja barier architektonicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracja mieszkańców gminy, szczególnie młodych • Brak środków finansowych umożliwiających realizację inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej • Starzenie się społeczeństwa • Wzrost ilości osób korzystających z pomocy społecznej • Postępująca degradacja środowiska • Likwidacja regionalnych połączeń komunikacyjnych (PKS) • Brak wykształcenia spowodowanego biedą • Zagrożenie narkomanią

Źródło: Opracowanie własne

5. Cele strategiczne i szczegółowe strategii

Planowanie strategiczne jest przemyślanym sposobem zarządzania, prowadzącym w dłuższej perspektywie do rozwiązania najważniejszych problemów oraz wykorzystania najważniejszych atutów, przy uwzględnieniu szans i zagrożeń. Cele strategiczne pomagają gminie skoncentrować wysiłki na kwestiach wpływających w największym stopniu na rozwój gminy. Wskazują także w jaki sposób gmina ma funkcjonować i rozwijać się, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców oraz osiągnąć zamierzone cele. Cele opisują kierunek, w jakim powinien dokonywać się rozwój gminy. Muszą one być osadzone w realiach funkcjonowania gminy oraz wyznaczać tylko te działania, które są możliwe do realizacji.

Wobec ograniczonych środków finansowych będących w dyspozycji mieszkańców i władz gminy, liczba celów szczegółowych została ograniczona do najbardziej możliwych do zrealizowania. Celom szczegółowym przyporządkowane zostały mierniki ich realizacji, pozwalające na monitorowanie oraz nadzór nad realizacją Strategii.

Z celu ogólnego (misji) powinny wynikać cele strategiczne (obszary priorytetowe), których wspieranie jest niezbędne do zrealizowania misji.

Istotnym elementem strategii jest wyznaczenie misji. Misja wskazuje generalny kierunek, w którym podąża gmina, w sposób ogólny określa co gmina chce osiągnąć w założonym horyzoncie czasowym. Misja rozwoju jest to deklaracja intencji władz samorządowych co do kierunków przyszłego rozwoju gminy. Określa ona przyszłościowy obraz gminy oraz informuje o wspólnych wartościach i przekonaniach leżących u podstaw podejmowania określonych działań. Misja rozwoju ma istotną wartość informacyjną zarówno dla mieszkańców gminy, podmiotów gospodarczych, jak i dla jej otoczenia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Celem ogólnym opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna jest:

Zapewnienie godnych warunków życia mieszkańcom Gminy Czarna poprzez działania na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego oraz wdrożenie efektywnego systemu wsparcia dla środowisk potrzebujących.

Realizacja tego założenia wymaga współpracy wszystkich środowisk działających bezpośrednio w sektorze pomocy społecznej, jak również podmiotów gospodarczych oraz innych instytucji funkcjonujących na terenie gminy.

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć mieszkańcy w perspektywie średniookresowej. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego należy dążyć, wyznacza opisowe cele w kontekście podejmowanych przedsięwzięć. Głównym elementem pożądanego stanu stosunków społecznych na obszarze Gminy Czarna jest sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej umożliwiający osobom potrzebującym i ich rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych. Efektem wprowadzonych rozwiązań będzie zmniejszenie nasilenia patologii trapiących lokalne społeczności, jak również upowszechnienie szybszego dostępu do świadczeń, z naciskiem na niefinansowe formy pomocy, prowadzące do wzrostu samodzielności i integracji ze społeczeństwem.

Zebrane w analizie obszaru Gminy Czarna informacje na temat funkcjonowania poszczególnych sfer życia społeczno-gospodarczego pozwoliły na identyfikację celów strategicznych, których osiągnięcie zapewni lokalnej wspólnotie osiągnięcie stanu zakładanego w opisanej wizji i misji gminy. Są to działania pomagające wesprzeć pewne grupy osób w integracji. Należą do nich:

- Dzieci i młodzież – działania na rzecz tej grupy dostarczyć mają organizacji różnorodnych form spędzania wolnego czasu mające na celu ich wszechstronny rozwój,
- Seniorzy i osoby niepełnosprawne – działania na rzecz tej grupy dotyczyć mają organizacji różnych form wsparcia na rzecz aktywizacji,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

- Rodziny – działania mają dotyczyć organizacji form wsparcia dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz organizacja czasu wolnego,
- Społeczność – działania mają dotyczyć organizacji i prowadzenia różnych form wsparcia oraz działalności kulturalno – sportowo - rekreacyjnej.
- Osoby uzależnione od alkoholu

Cel strategiczny 1.

Stworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju dla dzieci i młodzieży w celu wyrównania ich szans

Cel ten w perspektywie kilku lat przyczyni się do aktywnego zagospodarowania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych, kółkach zainteresowań a także podniesienie poziomu wiedzy w różnych dziedzinach życia, zmniejszeniu ilości dzieci zagrożonych brakiem promocji do następnej klasy, nabycie umiejętności samoorganizowania się młodzieży, w niesieniu pomocy innym ludziom.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Przeciwdziałanie patologiom i umożliwienie korzystania ze wsparcia i doradztwa
- 1.2. Zwiększenie aktywności wśród młodzieży
- 1.3. Efektywne zagospodarowanie czasu dzieci i młodzieży

Zadania :

- Realizowanie programu: Rządowy Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
- Udzielanie pomocy finansowej dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych – stypendia szkolne i zapomogi szkolne
- Organizacja zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży w wiejskich domach kultury
- Realizacja programów profilaktycznych w celu przeciwdziałania patologii wśród dzieci i młodzieży
- Organizacja wycieczki letniej dla dzieci i młodzieży w okresie wakacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

- Organizowanie młodzieżowych grup OSP jako alternatywnej formy spędzania wolnego czasu

Wskaźniki produktu:

- zorganizowane wyjazdy wakacyjne
- zorganizowane imprezy kulturalno – sportowo – rekreacyjne dla dzieci i młodzieży
- zorganizowane zajęcia pozalekcyjne
- zorganizowane zajęcia profilaktyczne
- przyznane świadczenia dla dzieci i młodzieży (stypendia, zapomogi, posiłki)

Wskaźniki rezultatu:

- ilość dzieci i młodzieży uczestnicząca w wyjazdach
- ilość dzieci uczestnicząca w zajęciach pozalekcyjnych oraz kółkach zainteresowań
- ilość dzieci i młodzieży otrzymujących świadczenia (stypendia, zapomogi, posiłki)
- ilość młodzieży należącej do młodzieżowej OSP

Cel strategiczny 2.

Integracja osób starszych i niepełnosprawnych ze społeczeństwem

Działania na rzecz grupy seniorów w kategorii paru lat, przyczynią się do poprawy stanu zdrowia osób, zlikwidowaniu barier architektonicznych, a przede wszystkim do zwiększenia aktywności.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Zwiększenie aktywności seniorów
- 2.2. Likwidowanie barier dla niepełnosprawnych
- 2.3. Umożliwienie dostępu do usług medycznych w zakresie rehabilitacji i psychologii na terenie gminy dla osób starszych i niepełnosprawnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

Zadania :

- Organizacja szkolnych kół Caritas – wyczerpanie na problemy osób chorych, starszych, niesprawnych i organizowanie dla nich pomocy
- Upowszechnianie dziedzictwa kulturowego poprzez gromadzenie zbiorów muzealnych i przekazywanie wiedzy historycznej przez seniorów młodemu pokoleniu
- Zapewnienie lepszego dostępu do różnych form opieki medycznej
- Likwidacja barier architektonicznych
- Poprawa warunków dowozu dzieci niepełnosprawnych do szkół, ośrodków - zakup nowego samochodu z PFRON
- Realizowanie programu: Program Pilotażowy PFRON „Uczeń na wsi” – pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie oraz miejsko-wiejskie

Wskaźniki produktu:

- Ilość zorganizowanych spotkań wielopokoleniowych
- Ilość zapewnionych usług opiekuńczych
- Ilość utworzonych szkolnych kół Caritas
- Ilość zakupionych samochodów do przewozu niepełnosprawnych

Wskaźnik rezultatu:

- Ilość zatrudnionych opiekunów i objętych opieką seniorów
- Udział młodych ludzi w warsztatach, która podniosła swój poziom wiedzy na temat np. tradycji
- Ilość osób niepełnosprawnych korzystających z zlikwidowanych barier architektonicznych
- Ilość dzieci niepełnosprawnych dowożonych do szkoły
- Ilość dzieci niepełnosprawnych objętych Programem „Uczeń na wsi”

Cel strategiczny 3.

Szerokie wsparcie dla rodzin

Cel ten przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia, zjawiska alkoholizmu, ograniczeniu przemocy domowej, zmniejszeniu ilości rodzin korzystających z pomocy społecznej. Realizacja tego celu spowoduje zmniejszenie się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Cele szczegółowe:

- 3.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ograniczenie patologii społecznych
- 3.2. Tworzenie programów profilaktycznych i szerokiego wsparcia dla rodzin
- 3.3. Szkolenia, organizacja konkursów, imprez integrujących rodziny

Zadania :

- Udzielanie osobom i rodzinom pomocy materialnej i niematerialnej w zależności od potrzeb
- Wdrażanie nowych metod pracy socjalnej, w tym kontraktów socjalnych w celu niwelowania postaw pasywnych i biernych
- Udzielanie rodzinom wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i prawnego w trudnych sytuacjach życiowych
- Integracja społeczności w gminie poprzez organizowanie pomocy sąsiedzkiej, odwiedzin, zbiórek odzieży, żywności, artykułów gospodarstwa domowego dla osób potrzebujących

Wskaźniki produktu:

- Ilość udzielonych usług poradniczych m.in. porady prawne, psychologiczne, pedagogiczne
- Ilość udzielonej pomocy dla rodzin
- Ilość wdrożonych nowych metod pracy socjalnej

Wskaźnik rezultatu:

- Ilość osób którym umożliwiono dostęp do usług prawnych , psychologicznych , pedagogicznych
- Ilość osób (rodzin), którym udzielono wsparcia

Cel strategiczny 4.

Zwiększenie dostępu do sportu, kultury i rekreacji

Cel ten ma istotny wpływ na zwiększenie aktywności mieszkańców w życiu kulturalnym, a także kultywowaniu tradycji przez mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- 4.1. Zwiększenie aktywności i integracji mieszkańców przez udział w życiu publicznym
- 4.2. Tworzenie różnorodnych imprez sportowych i kulturalnych dla społeczności
- 4.3. Dbalność o estetykę miejscowości i środowiska naturalnego

Zadania :

- Promocja zdrowego stylu życia
- Rozwijanie zainteresowań sportowych poprzez wspieranie wszelkich form aktywności sportowo-rekreacyjnej
- Organizacja czasu wolnego mieszkańców gminy – umożliwienie korzystania z krytej pływalni, ścieżki rowerowej, Gminnego Centrum Kultury i Promocji, wiejskich domów kultury, remiz strażackich
- Organizacja imprez integracyjnych
- Poszerzenie zakresu opieki przedszkolnej oraz tworzenie bezpiecznych i rozwojowych placów zabaw wyposażonych w urządzenia rekreacyjno wypoczynkowe

Wskaźniki produktu

- Ilość zorganizowanych imprez integracyjnych
- Ilość utworzonych placów zabaw
- Ilość zorganizowanych spotkań promujących zdrowy styl życia
- Ilość działań mających na celu rozwój aktywności sportowo-rekreacyjnej

Wskaźniki rezultatu

- Ilość osób korzystających z obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych
- Ilość osób uczestniczących w imprezach integracyjnych
- Ilość osób prowadzących zdrowy tryb życia

Cel strategiczny 5.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych

Cele szczegółowe:

- 5.1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
- 5.2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- 5.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży
- 5.4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- 5.5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów zakazujących reklamy, promocji napojów alkoholowych poza dozwoloną przez przepisy prawa oraz w związku z zakazem sprzedaży, podawania napojów alkoholowych osobom małoletnim, nietrzeźwym, jak również na kredyt lub pod zastaw
- 5.6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

Zadania :

- Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych o tematyce profilaktycznej.
- Organizowanie kompleksowych, środowiskowych programów profilaktycznych, imprez trzeźwościowych, kampanii edukacyjnych o zagrożeniu i szkodliwości alkoholizmu obejmujących różne sfery funkcjonowania lokalnej społeczności
- Dofinansowanie do budowy i remontów obiektów infrastruktury społecznej służącym celom terapeutycznym, rehabilitacyjnym i dającym możliwości trzeźwego spędzenia czasu wolnego dla osób zagrożonych patologią
- Opłacenie kosztów powołania biegłego orzekającego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu
- Współpraca z placówkami leczenia odwykowego
- Szkolenia, kształcenie w zakresie profilaktyki oraz rozpoznawania i przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie w szczególności dla policjantów, pracowników socjalnych, pedagogów, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych osób deklarujących gotowość do podjęcia pracy z osobami uzależnionymi
- Współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, z organizacjami o charakterze prorodzinnym, grupami terapeutycznymi, grupami wsparcia i innymi w zakresie szeroko rozumianej pomocy na rzecz osób dotkniętych alkoholizmem
- Realizacja na terenie szkół i innych placówek oświatowe - wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży
- Organizowanie dla dzieci i młodzieży w okresie letnim i zimowym wypoczynku (obóz, kolonia, półkolonia) z elementami profilaktyki
- Organizowanie dla dzieci i młodzieży konkursów, ognisk, mikołajek, wycieczek promujących trzeźwy styl życia, zakup z tej okazji upominków i nagród
- Wspieranie działań profilaktycznych polegających na organizowaniu lokalnych imprez profilaktycznych o charakterze rozrywkowym, sportowym itp.
- Wspomaganie konkretnych programów edukacyjnych i profilaktycznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe i społeczne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna

- Podejmowanie wspólnie z Gminnym Centrum Kultury i Promocji , Samodzielnym Publicznym Gminnym Zakładem Opieki Zdrowotnej i innymi instytucjami propagowania trzeźwych obyczajów i zdrowego stylu życia
- Zakup materiałów i sprzętu niezbędnego do realizacji zadań w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży alkoholu przez komisję oraz inne uprawnione organy państwa
- Podejmowanie interwencji w stosunku do osób prawnych i fizycznych łamiących ustawy zakaz reklamy alkoholu
- Powołanie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych inicjującej działania w zakresie programu oraz podejmującą czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego

Wskaźniki produktu:

- Ilość zakupionych materiałów o tematyce profilaktycznej
- Ilość zorganizowanych programów profilaktycznych
- Ilość zorganizowanych szkoleń o tematyce profilaktycznej
- Ilość wykonanych kontroli punktów sprzedaży alkoholu
- Powołane komisje rozwiązywania problemów alkoholowych

Wskaźniki rezultatu:

- Ilość osób biorących udział w programach profilaktycznych
- Ilość osób biorących udział w szkoleniach
- Ilość punktów sprzedaży alkoholu objętych kontrolą
- Ilość podmiotów łamiących zakaz reklamy alkoholu
- Ilość czynności podjętych przez komisję rozwiązywania problemów alkoholowych

6. System zarządzania realizacją strategii

Wspólna praca osób, które przyczyniły się do opracowania szczegółowej diagnozy stanu społecznego gminy, a następnie celów na następnych kilka lat nie zostanie wykorzystany jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty nie będą realizowane. Zdarza się, że strategia po uchwaleniu przez radnych staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna być dokumentem żywym – powinna być podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i innych instytucji działających w obszarze polityki społecznej oraz wskazującym sposoby ich osiągnięcia.

Aby zaakceptowane w strategii działania były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, monitorowanie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. Takim organem jest Wójt, a przy najważniejszych decyzjach – Rada Gminy. Niekiedy do cyklicznej oceny realizacji zadań powołuje się specjalną komisję, w skład której wchodzi także przedstawiciele społeczności lokalnej, nie związani bezpośrednio z pracą Urzędu, ani Rady.

Zapisane w strategii zadania nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – raz w roku powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź zgłaszanych potrzeb.

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

7. Podsumowanie, informacja, promocja strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi programujących szeroko pojęty rozwój Gminy. Wytacza on i szczegółowo wskazuje kierunki rozwoju, jak również poszczególne działania podejmowane na rzecz Gminy. Urząd spełnia również funkcję informacyjną, poprzez realizację strategii informacyjnej, której zadaniem jest:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie gminy,
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów oraz o rezultatach działań na poziomie gminy,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie strategii w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji strategii.

7.1. Podmioty uczestniczące w realizacji strategii

Ponizej zostały wymienione wszystkie podmioty, które zostały zaangażowane w proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz będą dbały o realizację jej zapisów:

- 1) Wójt Gminy Czarna
- 2) Rada Gminy Czarna
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej,

- 4) Gminny Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół w Czarnej,
- 5) Gminne Centrum Kultury i Promocji w Czarnej,
- 6) Kościoły i związki wyznaniowe wraz z organizacjami podległymi,
- 7) Placówki oświatowe i kulturalne działające na terenie Gminy Czarna
- 8) Powiatowy Urząd Pracy w Dębicy
- 9) Organizacje pozarządowe
- 10) Mieszkańcy i grupy mieszkańców

7.2. Źródła finansowania strategii

Możliwości realizowania poszczególnych celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna są uzależnione od posiadanych środków finansowych. Przewiduje się, że zrealizowanie projektów opisanych w niniejszym dokumencie będzie finansowane z następujących źródeł:

1. Środków Banku Światowego na realizację Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich
2. Budżetu Gminy Czarna i podległych jej jednostek organizacyjnych
3. Budżetu Powiatowego Urzędu Pracy
4. Środków organizacji pozarządowych
5. Środków innych instytucji działających w obszarze polityki społecznej,
6. Dotacji i darowizn
7. Środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego
8. Środków pozyskanych z krajowych źródeł dotacyjnych, w tym PFRON

Dywersyfikacja źródeł finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej pozwoli na zwiększenie skali działań i objęcie skuteczną pomocą całej społeczności Gminy Czarna. Niniejszy dokument, poprzez wyznaczenie głównych celów społecznych i uszeregowanie potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców, jest ważnym narzędziem przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów ze źródeł zewnętrznych.